

SVERIGE 5:25
 NORGE 6:90
 DANMARK 7:10
 INKL. MOMS

MYNT KONTAKT

FEBRUARI
1978

2

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGENS TIDSKRIFT

**Svensk lagstiftning
om fornminnen** Sid 35

**Vem har sett en blå
tusenlapp** Sid 28

**Året 1478 i Sveriges
mynthistoria** Sid 36

**Fynd av plåtmynt
i Themsen** Sid 44

Sid 46

**Sigismunds
3 öre 1593**

VARIANTER OCH FELPRÄGLINGAR... Sid 32

Sven Svenssons donation och stiftelse för numismatik Sid 30

MEDLEMSKAP FÖR JURIDISK PERSON Sid 42

MEDALJER MED LINNÉPORTRÄTT Sid 43

SUOMALAISET LUKIJAMME VOIVAT KIRJOITTA MEILLE SUOMEKSI Sid 50, 51

FEBRUARIERBJUDANDE

Karl XI	2 mark	1669	SM120d	1	650:-	SVENSKA SEDLAR	
Karl XI	2 mark	1669	SM120a	1 god	550:-	10 kr 1910	1/1+ 350:-
Karl XI	2 mark	1670	SM121b	1+	895:-	10 kr 1913	01a0 1800:-
Karl XI	2 mark	1694	SM150	1	375:-	10 kr 1913	1+ 550:-
Karl XI	2 mark	1696	SM152	1+a01	950:-	10 kr 1914	1 250:-
Karl XI	1 mark	1686	SM171	1	450:-	10 kr 1915	1+ 575:-
Karl XII	4 mark	1700	SM42	1+	1900:-	10 kr 1915	1/1+ 325:-
Fredrik I	10 öre sm	1739	SM121	1	150:-	10 kr 1916	1/1+ 450:-
Fredrik I	5 öre sm	1740	SM142	1+	300:-	10 kr 1916	1 250:-
Gustav III	1 Rdr	1776	SM43	1+/01	1275:-	10 kr 1917	1 175:-
Gustav III	1 Rdr	1776	SM43	1+	975:-	10 kr 1922	1+ 175:-
Gustav III	1 Rdr	1779	SM45	1+	1700:-	10 kr 1923	1+a01 425:-
Gustav III	1 Rdr	1782	SM48	1+	1150:-	10 kr 1924	1/1+ 175:-
Gustav III	1 Rdr	1783	SM49	1(+)	975:-	10 kr 1925	1+/01 400:-
Gustav III	1 Rdr	1788	SM51	1+	1200:-	10 kr 1925	1/1+ 150:-
Gustav III	1 Rdr	1790	SM52	1	575:-	10 kr 1926	01 450:-
Gustav III	1/3 Rdr	1778	SM62	1(+)	400:-	10 kr 1926	01a0 525:-
Gustav III	1/3 Rdr	1778	SM62	1(+)	300:-	10 kr 1927	01 425:-
Gustav III	1/3 Rdr	1785	SM69	1+	300:-	10 kr 1929	1+ 160:-
Gustav III	1/3 Rdr	1786	SM70	1+	700:-	10 kr 1930	1+a01 130:-
Gustav III	1/6 Rdr	1776	SM76	1(+)	450:-	10 kr 1931	1 45:-
Gustav III	1/6 Rdr	1788	SM86	1+/01	375:-	10 kr 1932	1+ 75:-
Gustav III	1/12 Rdr	1777	SM89b	1	150:-	10 kr 1933	1+ 85:-
Gustav III	1/24 Rdr	1783	SM96	1+	175:-	10 kr 1934	1+ 55:-
Gustav IV Ad.	1 Rdr	1797	SM26	1+	3500:-	10 kr 1935	1+a01 90:-
Gustav IV Ad.	1 Rdr	1806	SM29	1+	1950:-	10 kr 1936	01 85:-
Gustav IV Ad.	1/6 Rdr	1804	SM39	1+	395:-	10 kr 1937	0 150:-
Gustav IV Ad.	1/6 Rdr	1804	SM39	1	175:-	10 kr 1939	01a0 90:-
Gustav IV Ad.	1/6 Rdr	1805	SM40	1+	300:-	10 kr 1940	0 125:-
Gustav IV Ad.	1/6 Rdr	1807	SM42	1+	350:-	10 kr 1941	0 350:-
Carl XIV Joh.	1 Rdr	1823	SM45a	1+	3650:-	10 kr 1941	1+ 150:-
Carl XIV Joh.	1 Rdr	1839	SM67	1+	2000:-	10 kr 1942	0 175:-
Carl XIV Joh.	1 Rdr	1842	SM71	1+	2400:-	10 kr 1945	0 45:-
Carl XIV Joh.	1 Rdr	1842	SM71	1(+)	1950:-	10 kr 1948	0 45:-
Carl XIV Joh.	1/4 Rdr	1830	SM78a	1/1?	375:-	10 kr 1950	01a0 40:-
Carl XIV Joh.	1/4 Rdr	1831	SM79	01	1100:-	10 kr 1951	0 55:-
Carl XIV Joh.	1/4 Rdr	1831	SM79	1+/01	795:-	10 kr 1952	0 50:-
Carl XIV Joh.	1/4 Rdr	1832	SM80	1?	275:-	5 kr 1889	1 675:-
Carl XIV Joh.	1/8 Rdr	1832	SM86	1	150:-	5 kr 1914	1+ 395:-
Carl XIV Joh.	1/8 Rdr	1835	SM89	01	1350:-	5 kr 1916	1+ 325:-
Oscar I	1 Rdr	1844	SM24	1+	2750:-	5 kr 1916	1 225:-
Oscar I	1 Rdr	1846	SM27	1+	1875:-	5 kr 1917	1? 175:-
Oscar I	1/2 Rdr	1846/5	SM37b	1+/01	2000:-	5 kr 1921	01 750:-
Oscar I	1/4 Rdr	1848	SM41a	1?	295:-	5 kr 1923	1+/01 450:-
Oscar I	1/8 Rdr	1852	SM43	1?	600:-	5 kr 1927	01/0 500:-
Oscar I	2 Rdr rm	1857	SM59	1+	2750:-	5 kr 1930	1 125:-
Oscar I	1 Rdr rm	1857	SM60b	1	495:-	5 kr 1933	01/0 250:-
Carl XV	4 Rdr	1863	SM16	1(+)	1400:-	5 kr 1938	01 85:-
Carl XV	4 Rdr	1865	SM18	1a1+	1250:-	5 kr 1941	0 90:-
Oscar II	1 Rdr	1873	SM41	1+	3500:-	5 kr 1943	0 55:-
Gustav III Ad.	1 öre sm	1629	SM136	1	250:-	5 kr 1944	01 35:-
Carl XI	2 öre km	1664	SM333	1?	75:-	5 kr 1945	01/0 65:-
Carl XI	2 öre km	1664	SM333	1+	420:-	5 kr 1947	0 40:-
Carl XII	1/2 sk	1815	SM40	01	375:-	5 kr 1948	0 75:-
Carl XIV Joh.	1 sk	1820	rutrand	1	300:-	5 kr 1949	0 35:-
Oscar I	4 sk bo	1849	SM71	1?/1	60:-	5 kr 1950	0 250:-
Oscar I	4 sk bo	1849	SM71	1?	40:-	5 kr 1950	01a0 175:-
Oscar I	4 sk bo	1855	SM75a	01/1+	750:-	5 kr 1951	0 60:-

Alla priser inkl. moms. - Full bytesrätt inom 8 dagar.

Porto tillkommer.

PEO MYNTHANDEL AB

DROTNINGGATAN 29, BOX 16 245, S-103 25 STOCKHOLM

TELEFON 08-21 12 10

MYNTKONTAKT

SVENSKA NUMISMATISKA
FÖRENINGENS TIDSKRIFT

Östermalmsgatan 81
114 50 Stockholm
Telefon 08 - 67 55 98
(vardagar 10.00 - 13.00)

Myntkontakt:

Postgiro 42 30 50 - 4

Bankgiro 219 - 0502

Svenska Handelsbanken

Myntkontakt utkommer mellan
den 10:e och 15:e varje månad
Ingen utgivning under juni och juli

Prenumeration: helår 47:—

REDAKTION

Ansvarelig utgivare:

Lars O Lagerqvist

Huvudredaktör:

Torgny Lindgren
Telefon 018 - 12 09 94
Sankt Olofsgatan 12
752 21 Uppsala

Teknisk redaktör:

Nils Åberg

Telefon 08 - 24 31 10

Box 1310, 111 83 Stockholm

Redaktionskommitté:

Madeleine Greijer
Bengt Hemmingsson
Frank Olrog
Bertil Tingström

Copyright:

Myntkontakt och respektive
författare, vilka ansvarar för
sakinnehållet i sina bidrag

ANNONSER

Bokning och material:

Telefon 24 31 10

Box 1310, 111 83 Stockholm

Annonspriser exkl. moms:

4 sidor (mittuppslag)	3 300:—
2 sidor (mittuppslag)	1 750:—
2:a omslagssidan	1 000:—
omslaget 4:e sida	1 350:—
1/1 sida (157 x 220 mm)	800:—
2/3 sida (104 x 220 mm)	560:—
1/2 sida (157 x 108 mm)	420:—
1/3 sida (50 x 220 mm)	300:—
1/4 sida (76 x 108 mm)	230:—
1/6 sida (50 x 108 mm)	160:—
1/12 sida (50 x 52 mm)	90:—

Sista materialdag:

Den 15:e i månaden
före utgivning

Annonsmaterial:

Negativ eller positiv offsetfilm
För typografering och sättning av
annonser debiteras nettopriser

Annonser som ej är förenliga
med SNF:s, FIDEM:s och
AINP:s etik
kommer att avböjas

ISSN nr 0435-8245

SVENSKA NUMISMATISKA FÖRENINGEN

Vårprogrammet 1978

KURS I MYNT-, MEDALJ- OCH SEDELKUNSKAP har påbörjats
och beräknas fortsätta minst ett år.

Lokal: Statens historiska museer, Storgatan 41, Stockholm.

Anmäl ditt deltagande till föreningens kansli!

2. Onsdagen den 22 februari kl 18.30. Priser på varor och löner.
Utvecklingen från våra dagar och bakåt i tiden. Inflationer.
Lars O Lagerqvist.

3. Onsdagen den 19 april kl 18.30. Bernadotternas mynt i Sverige.
Från bröllopsfemtiökronan till Karl XIV Johan.

4. Onsdagen den 24 maj kl 18.30. Vår egen tids mynt: Utlandet. Från
guldmyntfot till kreditmynt (1816-1978).

MEDELTIDSSEKTIONEN har antagit namnet ÖRTUGEN. Den
träffas på Östermalmsgatan 81 kl 18.30 tisdagen den 14 mars, då Ken-
neth Jonsson håller föredrag om "Mynt som tidigare hänförs till Bir-
ger Magnusson", och tisdagen den 25 april, då Bengt Hemmingsson
håller föredrag om "Albrekt av Mecklenburgs myntning".

MEDALJAFTON ordnas onsdagen den 15 mars kl 18.30 på Öster-
malmsgatan 81.

FÖRENINGENS RESA TILL ROM. Avresa tisdagen den 9 maj, åter-
komst tisdagen den 16 maj. Priset för resan är ca kr. 1.300 (varierar
något uppåt eller nedåt beroende på önskad hotellkategori). Anmäl-
ningsavgiften kr. 250 insättes snarast på föreningens postgirokonto
15 00 07 - 3. Intresset för resan är stort och deltagarantalet begränsat.
Frågor om resan besvaras av föreningens kansli.

AUKTION hålls tisdagen den 4 och onsdagen den 5 april, som van-
ligt i Statens historiska museer, Storgatan 41, Stockholm.

ÅRSMÖTET hålls torsdagen den 1 juni och är förlagt till Uppsala.
Universitetets Myntkabinett kommer att visas av dess föreståndare dr
Bertil Wærn.

NORDISK NUMISMATISK ÅRSSKRIFT

Dubbelårgången 1975 - 76, tryckt i Danmark och producerad för Nor-
disk Numismatisk Union av Universitetsforlaget, Oslo, med Bjørn R.
Rønning och Kolbjørn Skaare, Oslo Universitets Myntkabinett, som
redaktörer, blev färdig i december 1977 och distribuerades till alla
medlemmar i Svenska Numismatiska Föreningen som erlagt årsavgift
1976 och tidigare. De som blivit medlemmar under 1977 eller i år kan
i mån av tillgång beställa den från föreningens kansli för 35 kr + por-
to (bokhandels cirkapris 70 kr). Se sid 54.

Om kollektivt medlemskap i Svenska Numismatiska Föreningen
Se sid 42.

Samlarmynt till Svenska Numismatiska Föreningens medlemmar
Se sid 48.

Vem har sett en

Av TORGNÝ LINDGREN

SKALA 2:3

Sedlar å 1000 kronor av typen med en sittande Sveafigur i nedre högra hörnet på sedelns framsida och med Gustav Vasas bild på sedelns baksida infördes år 1894 (Svensk Författningssamling 1894 nr 19). Sedelpapperets färg var blå.

Papperet till 1000-kronesedlarna hade sålunda samma färg som papperet till 10-kronesedlarna av ovan nämnda typ, införda år 1892 (SFS 1892: 22), och — vilket i detta sammanhang är intressantast — samma färg som papperet till 100-kronesedlarna av nämnda typ fick, då de infördes fyra år senare, år 1898 (SFS 1898: 59). (Se T Lindgren, Riksbankens sedelhistoria, s 175 ff.)

Det var då vanligt att vika tusen-

lappen i tre delar (genom två lodräta vikningar) och hundralappen i två delar (genom en lodrät vikning). Därigenom fick en hopvikt tusenlapp samma storlek som en hopvikt hundralapp. (Se Lindgren, anf arb, s 191.)

Eftersom från och med år 1898 papperet såväl till 1000-kronesedlarna som till 100-kronesedlarna hade samma färg, förelåg det uppenbarligen stor risk för förväxling

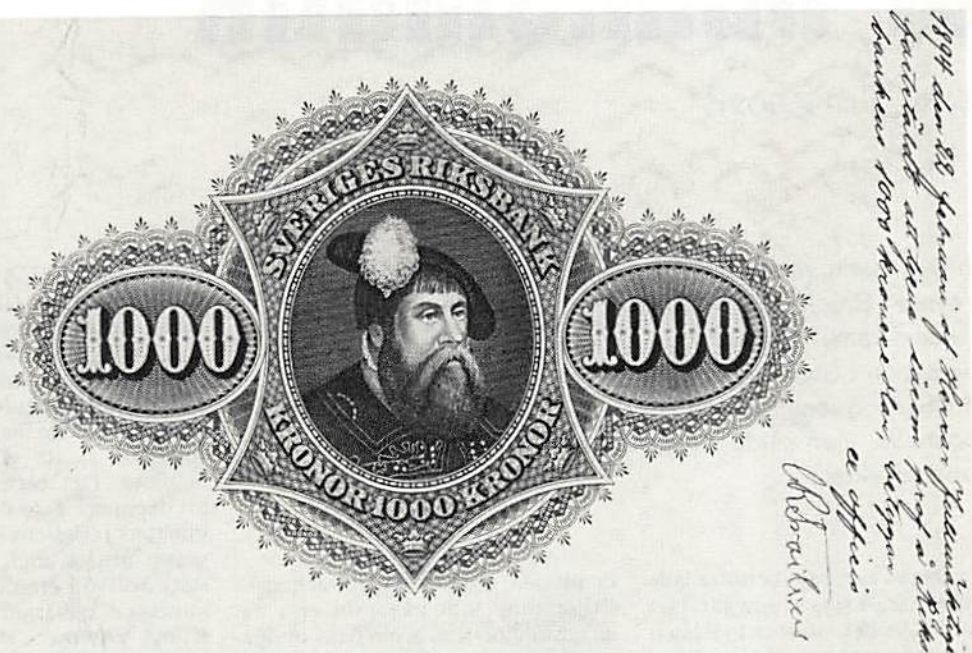
mellan en hopvikt 1000-kronesedel och en hopvikt 100-kronesedel.

Det var just under hänvisning till denna förväxlingsrisk, som riksbanksledningen år 1909 beslöt, att papperet till 1000-kronesedlarna skulle bli rött i stället för som dittills blått. Någon ändring i själva trycket gjordes däremot inte. Sedlar å 1000 kronor tryckta på rött papper infördes år 1909 (SFS 1909: 88) och började lämnas ut i allmänna rörelsen den 28 oktober samma år.

Samtidigt började riksbanken dra in 1000-kronesedlarna tryckta på blått papper. Denna indragning måste dels ha skett mycket snabbt, dels ha varit mycket effektiv. Något cirkulär eller annat meddelande till

Blå tusenlapp?

SKALA 2:3

bankens kontor med order om utgivning av blåa tusenlappar har kunnat påträffas. Det har där inte gått att fastställa, hur denna obästa och effektiva indragning bedömdes.

Det skulle vara värdefullt att få uppgifter på några konkreta fall av förändringar mellan den blåa tusenlappen och den likafärgade hundralappen. Eftersom frekvensen av förändringar sades vara så stor, att den år 1909 bedömdes kunna motiveras genom övergång till en helt ny färg på papperet till 1000-kronesedlarna, är det mycket märkligt, att den blåa tusenlappen kunde hålla sig kvar parallellt med den blåa hundralappen så länge som elva år, från år 1898 till

år 1909. Då seklet var ungt, var tusenlappen visserligen ännu mindre än nu var mans egendom. Men det är att märka, att denna sedelvalör då hade stor praktisk betydelse som betalningsmedel vid större likvider för firmor och banker emellan i många fall, där uppgörelserna i våra dagar sker kontantfritt via postgiro och bankgiro, medelst checkar m m.

Genom övergången år 1909 från den blåa till den röda färgen på papperet till sedlar å 1000 kronor bröts den färgöverensstämmelse, som dittills hade rått inom denna sedeltyp: papperet till 10-, 100- och 1000-kronesedlar blått, papperet till 5- och 50-kronesedlar gult. Riksbanksledningens radikala åtgärd att

övergå till rött sedelpapper för tusenlapparna kan knappast ha passerat utan kommentarer från allmänhetens sida.

Att de blåa tusenlapparna drogs in innebar, att de inte vidare lämnades ut av riksbanken utan makulerades allteftersom de kom in i riksbankens kassor. Däremot har de aldrig ogiltigförklarats. Riksbanken är alltså skyldig att lösa in blåa tusenlappar — om nu någon sådan mot all förmodan skulle presenteras.

En teoretisk möjlighet för att så kan ske finns dock. I riksbankens böcker står nämligen fortfarande ett tjugotal blåa tusenlappar kvar såsom icke-indragna.

Sven Svenssons donation och stiftelse för numismatik

Av LARS O LAGERQVIST

Sven Svensson var född i Asarum i Blekinge år 1855. Han avled i Stockholm 1928. Efter en karriär till sjöss (styrmansexamen 1876) blev han kompanjon med sin bror, B. Svensson i Stockholm. När brodern avlidit 1898 behöll Sven Svensson dennes tobakshandel vid Slussen i Stockholm, men sålde hans andra företag (lädervaror och reseffekter).

Större delen av dessa inkomster lade Svensson ner på sina samlingar. Hela hans lägenhet, som också låg i Gamla stan, var uppfylld av dessa. Han samlade icke blott mynt, medaljer, polletter och sedlar, utan även autografer, frimärken, etiketter för öl, vin och sprit, tobak samt åtskilliga andra varor, charta sigillata, fjärilar, knappar etc. Svensson var den verkliga samlarnaturen. Även för sin tid var det stora belopp han lade ner på samlandet; 1914 köpte han t ex grosshandlare Israel Berghmans myntsamling för 116.000 kronor. I början av 1920-talet köpte han ett flertal sällsynta besittningsmynt i Tyskland. Ständigt arbetade han på att utvidga och förbättra sina samlingar. Från 1907 till sin död var han medlem av Svenska Numismatiska Föreningen och blev där även styrelseledamot. Han föremålsstudier avsatte en uppsats om Olof Skötkonungs mynt, tryckt i Numismatiska Meddelanden. Svensson torde ha hopbringat en av eller kanske den störs-

ta privata svenska mynt- och medaljsamling som någonsin ägts av en enskild person. Även hans övriga samlingar var ovanligt omfattande.

Kort före sitt frånfälle testamenterade han alla sina samlingar jämte ett kapital för förvärv av en fastighet till Svenska Numismatiska Föreningen, som nu skulle vårda dessa och hålla dem tillgängliga för såväl medlemmar som för forskningen. Testamentets tillkomst var ganska dramatisk — Svensson hade flera gånger nämnt sina intentioner för styrelsen, men aldrig fäst sin yttersta vilja på papperet. Hans hälsa försämrades snabbt under våren 1928 och han låg på Röda Korsets sjukhem, när föreningens ordförande fältläkaren Axel Wahlstedt kom på besök och hjälpte honom att i vittnets närvaro upprätta testamentet. Detta skedde den 5 maj 1928 och 7 dagar senare avled Svensson. Samlingarna och ett belopp om ca 100.000 kr tillföll Svenska Numismatiska Föreningen. Vid den följande katalogiseringen fick styrel-

sen hjälp av T G Appelgren. Under lågkonjunkturen i början av 1930-talet tvingades föreningen att sälja den intecknade fastighet i Stockholm, som hade inköpts för Svenssons testamenterade kapital; transaktionen skedde med förlust och resulterade i, att samlingarna blev hemlösa. Det blev då nödvändigt att deponera dem i Kungl Myntkabinettet i Statens historiska museum; med Kungl Maj:ts tillstånd slöts år 1935 ett avtal härom med museets dåvarande huvudman, Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien. En ny katalog upprättades av sedermera antikvarien Ulla S Linder Welin. Kungl Myntkabinettet fick för sina utställningar disponera vad det önskade uttaga ur Svenssons samlingar. I samband med att museet inflyttade i nya lokaler under tiden omkring 1940 skapades i dessa de närmaste åren något som saknades när Svensson gjorde sin stora donation: en modern, förebildlig utställning av såväl medaljer som mynt, vilken rönt stor uppmärksamhet världen över. I denna utställning ingår en hel del föremål ur Svenssons samlingar; de vittnar alla om sin förra ägares utomordentliga känsla för kvaliteten. Huvudparten av samlingarna låg emellertid kvar i Kungl Myntkabinettet, otillgängliga för alla utom för forskare och för de medlemmar av Svenska Numismatiska Föreningen, som speciellt anhöll att få bese dem.

Den 11 juli 1963 medgav Kungl Maj:t permutation av bestämmelserna i Sven Svenssons testamente. Efter en utredning av dåvarande advokaten Ernst Nathorst-Böös hade Svenska Numismatiska Föreningens styrelse 1962 tagit initiativet till denna genom en skrivelse till Konungen. Man ansåg med rätta, att de ursprungliga intentionerna i testamentet ej längre kunde uppfyllas; ej heller kunde det anses behöfligt att i samma stad som Kungl Myntkabinetet upprätta ytterligare en myntutställning. I stället stadgades nu, att samlingarna skulle försälas, sedan Kungl Myntkabinetet och vissa andra museer (bl a Postmuseum) ur dem uttagit, vad som saknades hos dessa. Böcker, autografer, manuskript och trycksaker samt frimärken har redan försäls, huvudsakligen på Stockholms stads bokauktionskammare och genom Sveriges Filatelist-Förbund. Försäljningen av de numismatiska samlingarna, över 23.000 nummer, har ännu inte avslutats. Huvuddelen av det som inte skall behållas av Kungl Myntkabinetet har dock avyttrats, dels på Svenska Numismatiska Föreningens egna auktioner, dels genom två stora offentliga försäljningar (Hirsch Myntauktioner AB, auktion nr 1, Stockholm 1966, och densamma, auktion nr 2, Stockholm 1970; tryckta och illustrerade kataloger med uppnådda priser kan erhållas genom Hirsch Mynthandel AB, Stockholm).

I en skrivelse den 20 juli 1975 till den nyinrättade styrelsen för riksantikvarieämbetet och statens historiska museer anhöll Svenska Numismatiska Föreningen, att det gamla kontraktet (se ovan) om deposition av samlingarna mm skulle revideras. Hösten 1977 slöts ett nytt kontrakt mellan föreningen och Kungl Myntkabinetet (Statens museum för mynt-, medalj- och penninghistoria), som förutom vissa bestämmelser rörande föreningens rätt att disponera ett rum i lokalerna vid Storgatan 41 i Stockholm mm också innebar, att Kungl Myntkabinetet förband sig att avsluta granskningen av de resterande föremålen i Sven Svenssons samlingar inom en angiven tidsfrist (beträffande mynten senast 1 juli 1979, under de följande två åren medaljer, polletter etc.). De för Kungl Myntkabinetets räkning behållna objekten skall därefter gås igenom av en

Sven Svensson. Av R. Ljunggren 1966 (efter oljemålning 1928 och ett fotografi).
Foto ATA.

särskild kommitté och efter godkännandet överlämnas som gåva. Till försäljning uttagna mynt, medaljer etc. skall, som skett under tidigare år, utbjudas på auktioner. Byte, försäljning till enskilda e dyl av dessa objekt förekommer inte.

Vad sker nu med de influtna penningmedlen? Härom stadgar Kungl Maj:t ovannämnda brev av den 11 juli 1963 följande:

"1. Köpeskillningarna för de försälda föremålen skola tillföras en särskild stiftelse, benämnd Sven Svenssons stiftelse, med ändamål att inköpa föremål, som saknas i myntkabinetets samlingar, bidra till utgivande av publikationer, som kunna tjäna svensk numismatisk forskning, eller stödja forskare på detta område.

2. Stiftelsens angelägenheter skola omhänderhavas av en särskild styrelse, bestående av fem ledamöter. Chefen för myntkabinetet skall vara självskriven ledamot och ordförande. Av övriga ledamöter utses en av vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien och tre av Svenska numismatiska föreningen.

3. Stiftelsen skall stå under tillsyn av nämnda akademi samt vara föremål för revision av två revisorer jämte suppleanter. Akademien och föreningen utse vardera en revisor jämte suppleant."

Vid det konstituerande sammanträdet med styrelsen för Sven Svenssons stiftelse den 11 december 1963 bestod denna av följande personer: chefen för Kungl Myntkabi-

Forts sid 55

Varianter, felpräglingar och vanlig åverkan

Av TORE ALMQVIST

(Forts. från MYNTKONTAKT nr 9/1977.)

B. Skador på mynt, som inte uppkommit vid Myntverket

1. Det är mycket vanligt, att mynt har suttit *fastklistrade* (t ex för reklamändamål). Såväl metallklistersom "Karlssons klisters" eller tejp kan ha kommit till användning. "Karlssons klisters" är genomskinsligt, och ibland kan man vid hastigt betraktande tro, att myntet är felpräglat. Har myntet suttit på tyg får det ett mönster intryckt, som verkar metalliskt.

2. *Större diameter.* Ovan berättades (A:9) att mynt kan "flyta ut" vid prägling utanför ringen. Vanligare är en enkel åverkan, som kan åstadkommas genom att myntet läggs mellan två blybitar och sätts in i en tung press. Detta skadar inte gravvren, men myntet blir större, samtidigt som vikten är oförändrad. Strieringen på randen (där sådan förekommer) är kvar, vilket inte är fallet med mynt som råkat slås utanför ringen. Ännu vanligare är att någon lagt ett mynt på järnvägsräls — förväxla inte detta med snedprägling!

3. *Svarvad rand.* Ibland har diametern förminskats och — beträffande 1 och 2 kronor — refflingen

försvunnit genom att myntet satts in i en svarv eller slipats på annat sätt. Diametern blir då något mindre och vikten lägre. Detta får inte förväxlas med sådana mynt som präglats utanför ringen (då blir diametern större!) eller slagits på felaktig platt, avsedd för en lägre valör. Jfr A:9 och A:10 ovan.

4. *Borrade hål.* Vissa provmynt från Gustav V har centralt borrarade hål. De är mycket sällsynta; "hemgjorda" produkter med snedplacerat eller centralt hål är däremot vanliga.

5. *Beläggning med annan metall* förekommer ibland — ofta genom elektrolys — och samlarna lurar då att tro, att de förvärvat något unikt. Järnmynt från 1917-18 (5 och 2 öre) eller 1917-19 (1 öre) resp 1943-49 (5 och 2 öre) och 1942-49 (1 öre) har utbudits belagda med brons och kallats "unikum". De avslöjas lätt med en magnet. När mynt av kopparnickel bronserats duger inte denna metod, utan man får avslöja dem genom vägning. Det gäller givetvis också vid försilvring av bronsmynt, förgyllning och dylikt.

I ett fall har Kommittén mot myntförfalskningar till och med avslöjat ett bronsmynt, som överdragits med järn.

6. *Falsk patina.* 5, 2 och 1 öre 1942 förekommer som bekant i dels ljus, dels mörk patina; den senare infördes mot slutet av året och är därför mycket sällsyntare, särskilt beträffande 1 öre. Patinan är lätt att applicera och det är svårt att avgöra, om mörka samlarexemplar från detta år tillkommit på Myntverket eller hos någon företagsam förfalskare.

7. *Tattarmynt.* Så kallas mynt (vanligen 1 krona), som genom åverkan fått samma åt- och frånsida och används vid spel som "krona och klave" — innehavaren blir då säker på att alltid vinna. Mynten kan ha åstadkommit på ett enklare och på ett mera komplicerat sätt.

a) Två mynt sågas itu och åt- resp frånsidorna löds ihop från var sitt exemplar — därigenom har man två "tattarmynt", som avslöjas av lödfogarna i randen.

b) Myntet svarvas loss *innanför*

Ett sk tattarmynt (B:7), dvs för att alltid vinna i "krona och klave" har man skurit ut åtsidan från ett mynt och låtit den ersätta fränsidan på ett annat. Foto Nils Lagergren.

De eftersökta bronsmynten 5 öre 1910 och 1927 (B:8) är utsatt för många förfälskningar, varvid man graverar om siffrorna på ett billigare årtal. Här avbildas: a. äkta exemplar av 5 öre 1910. b. förfälskning, där 1940 ändrats till 1910. c. förfälskning med årtalet 1927, sannolikt omgraverat från 1937. d. S:t Erikshuvudet har detta utseende (avsmalnande byst) på ett äkta 5 öre 1910. e. så här ser S:t Erikshuvudet ut på 5-ören som är senare än 1910 (bredare byst).

b

c

d

e

10 öre 1934 — äkta exemplar — som misshandlats, dock inte av Myntverket. Myntet är varken snedpräglat eller dubbelpräglat, vilket man kan tro vid en hastig anblick; åverkan har åstadkommit med något metallverktyg, okänt vilket (B:9).

Ett kvicksilvermynt (B:11), dvs ett äkta mynt som överdragits med kvicksilverlegering.

randen på två exemplar, som klyvs. Därefter sammanfogas genom lödning eller metallfix två åt- och två fränsidor innanför de kvarlämnade "ringarna". Detta är svårare att avslöja. (Bild s 33).

8. *Ändring av siffror.* Genom mekanisk åverkan (borrning, slipning) ändras ett vanligt årtal till ett sällsyntare. Falska 5 öre 1910 har framställts i nästan industriell omfattning och är ibland så skickligt utförda, att man behöver stark förstoring för att avslöja dem. Sedan förfalskarna, som ju alltid utgår från yngre exemplar (tex 5 öre 1940), upptäckta att S:t Eriks huvud från 1910 har ett annorlunda utformat bystparti (baspartiet smalare 1910), har de börjat gravera om också denna detalj. (Bilder s 33).

9. *Inslagna stämplor och annan åverkan.* Guldsmeder och andra har provat sina stämplor på gångbara mynt. Sådan åverkan har naturligtvis inte förekommit på Myntverket. Hur andra fall av "misshandel" har gått till är ibland svårt att fastställa (se bilden överst denna sida).

10. *Repor* ca 2 mm innanför kanten uppträder ibland som en extra, fördjupad cirkel på smärre valörer. Dessa uppstår hos posten och i banker genom att kroken i rullpackningsmaskinen, som skall klämma ner papperskanten i rullens ände, har kommit åt det översta myntet och åstadkommit denna repa.

11. *Kvicksilvermynt.* Före andra världskriget hände det, att man fick se 1- eller 2-kronor som överdragits med någon bridesilverlegering. Sådana mynt bars i fickan och ansågs hjälpa mot de "smådjur", som på grund av bristande hygien var vanligare på den tiden. Behandlingen gör dem mycket blanka.

C. Myntliknande föremål, som inte tillverkats vid Myntverket

1. *Kopior av svenska mynt.* Vid flera tillfällen har svenska mynt kopierats utan att det rört sig om förfalskningar i egentlig mening (som inte upptas till behandling här). Firma Lauer i Nürnberg slog i slutet av 1800-talet Oskar II:s hela myntserie 1888 i *förminskat format*, alla i brons, men 20-, 10- och 5-kronorskopiorna förgyllda och kopiorna av 2 och 1 krona samt 50, 25 och 10 öre försilvrade. Upplagorna var mycket stora och kopiorna har inte något större värde. Vidare är kopior från Karl XV ("KEINE 10 ÖRE 1865") och Gustav V (10 öre 1917) kända, båda med 12,7 mm diameter.

Se T Lindgren, *Farliga leksaker*, Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad 1951, och G Holst, *Spelpenningar avsedda för kortspel*, Göteborg 1977 (Numismatiska Litteratursällskapet i Göteborg).

2. Till Göteborgsutställningen 1923 präglade Metallfabriksab C C Sporrong & Co en *ensidig pollett* i brons, som skulle föreställa ett guldmynt å 20 kronor (de flesta exemplaren är förgyllda). De välldes ut ur ett ymnighetshorn på utställningen och skulle ge intryck av överflöd. Samlare tror ibland, att de hittat ett fint provmynt när de kommit över en av dessa ensidiga polletter, som är ganska vanliga. Polletterna har årtalet 1922 nedanför Gustav V:s bild och bokstaven S (= Sporrong).

Senare i vår kommer Tore Almqvist att avsluta denna artikel med en redogörelse för maskinpräglingens teknik.

"Miniatyrmynt" (C:1) för spel, slagna i Tyskland och efterbildande svenska mynt. Bilden visar några åt- och fränsidor. Kungl Myntkabinettet. Foto Nils Lagergren, ATA.

Pollett slagen 1922 av C C Sporrong & Co för Göteborgsutställningen (S=Sporrong), avsedda att föreställa 20-kronor i ett ymnighetshorn. Kungl Myntkabinettet. Foto Nils Lagergren.

Svensk lagstiftning om fornminnen

Av HARALD NILSSON

Den svenska fornminneslagstiftningen har mycket gamla anor och går i vissa avseenden tillbaka till de medeltida landslagarna. Inte bara med avseende på åldern utan också vad innehållet beträffar intar den svenska fornminneslagstiftningen liksom de övriga skandinaviska ländernas internationellt en särställning genom det starka skydd den ger åt minnen och lämningar från vår forntid.

Den nu gällande fornminneslagstiftningen från 1976 bygger i allt väsentligt på 1942 års lag om fornminnen; lagen om skeppsvrak från 1967 ingår också i 1976 års lagversion (SFS 1976:442, 443 och 444; jfr också SFS 1976:440 och 441). Det egentligen nya är, att länsstyrelserna i stället för som tidigare den centrala myndigheten riksantikvarieämbetet blivit beslutande i en rad frågor, som rör kulturminnesvården i stort, inte bara när det gäller den "arkeologiska" delen utan även beträffande t ex byggnadsminnesvården. En ny tjänst har inrättats vid varje länsstyrelse som länsantikvarie (icke att förväxla med landsantikvarien, som är chef för länsmuseum).

Fornminneslagen bygger på en viktig distinktion: skillnaden mellan *fornfynd*, som görs i eller intill "fast fornlämning," och andra fynd, i dagligt tal kallade *lösfynd*.

Fast fornlämning

Begreppet fast fornlämning är av så stor betydelse, att lagen ger en lång uppräkningslista:

"2§ Fasta fornlämningar äro: högar av jord och sten som uppförts av människor under forna tider (gravhögar, gravrösen, tingshögar och dylikt); gravbyggnader av sten jämte hölje, andra gravar och gravfält från forna tider; domarringar, skeppssättningar och andra fordom lagda eller resta stenar; stenar och bergtytor med inskrifter, bilder, andra ristningar eller målningar, sliprännor (svärdslipningsstenar), offergropar (älvkvarnar), offerkällor och andra kultplatser ävensom tingsplatser från forna tider; stenkors och andra vårdar som under forna tider upprests för andaktsövningar eller till minne av någon person eller tilldragelse och likartade minnesmärken; lämningar av fordom övergivna bostäder, boplatser eller arbetsplatser samt bildningar som uppkommit vid bruket av dylika bostäder eller platser; övergivna borgar, slott, kyrkor, kapell, kloster, kyrkogårdar, skansar, vallar, vallgravar och andra märkliga byggnader som uppförts eller anlagts under forna tider eller lämningar därav; lämningar av vårdkasar även-

som märkliga färdvägar, vägmärken, broar och likartade anläggningar från forna tider; samt fasta naturföremål till vilka åldriga bruk, sägner eller märkliga historiska minnen äro knutna."

På fast fornlämning och "nödigt utrymme däromkring" får man inte utan tillstånd gräva eller på annat sätt leta efter fynd:

"1§ ... Ej må någon utan tillstånd enligt denna lag utgräva, rubba, överhölja eller eljest genom plantering eller bebyggelse eller på annat sätt förändra eller skada eller borttaga fast fornlämning ..."

Om någon ändå skulle göra ett fynd av en slump, skall det tillfalla staten, men riksantikvarieämbetet och statens historiska museer får bestämma om hittelön, "om det finnes skäligt". Fasta fornlämningar finns förtecknade på länsstyrelserna och hos riksantikvarieämbetet och man bör, innan man startar ett större företag som t ex ett vägbygge, ett husbygge eller en ledningsdragning, kontrollera att inte någon fast fornlämning kommer att beröras. Om man vid arbete träffar på

"... fast fornlämning, som ej förut varit känd, skall arbetet i vad det rör fornlämningen omedelbart avbrytas och den som leder arbetet utan dröjsmål göra anmälan om förhållandet hos länsstyrelsen." (§ 8)

Lösfynd

En vanlig situation är, att man gräver upp ett mynt i ett potatisland eller på annat sätt hittar ett föremål

Forts sid 52

Sommaren 1478 hade riksföreståndaren Sten Sture den äldre — vid denna tid knappast 40 år fyllda — sammankallat riksrådet till Södertälje. Bland de höga herrarna märktes ärkebiskopen och biskoparna av Strängnäs och Skara samt bl a riddarna Nils Sture (Natt och Dag) — far till den senare riksföreståndaren Svante Nilsson —, Gustav Karlsson (Gumsehuvud), Eskil Isaksson (Banér), Fader Ulvsson (Sparre) m fl.

Av LARS O LAGERQVIST

Året 1478 i Sveriges mynthistoria

Kontraktet

Den 4 juli slöt dessa herrar ett kontrakt med myntmästaren i Stockholm, Hans Grawe. Därtill utfärdades vid ungefär samma tid en stadga om myntning, myntinförsel och silvertull, som bl a riktade sig mot de underhaltiga danska hviderna. Kontraktet, som är känt i flera avskrifter, har efter förnyad granskning utgivits av Jan Liedgren och vi återger här den viktigaste delen:

... *Swerigis rikis* rad nu i telge samblede Gørom vitterligit med thetta vort vpne breff at vi ærom swa owereens wordne med thenne breffuisere Hans graffue vor mynt-hemestere i Stockholm oc haffuom vnth oc befalit hanom vort mynt i swadane motte som her ephther scriffuit staar.

Fförst skal han gøre eth mynt som kalles ortuger om viij peninga Swa gott at en mark vægen skal holla viij lod sølff j qwintin owan eller nidan vthen fara Oc aff tesse för:na mark vegna skal han skrooda xxxiiij kast en pening minne eller ij peninga owan eller nidan vthen fara Jtem skal han oc gøre eth mynt som kalles halffue ortuger om iiij peninga swa got at en vægen mark skal holle vj lod sølff j qwintin owan eller nidan vthen fara Oc aff tesse för:na mark vægna skal han skrooda L: oc iij kast j øre owan eller nidan vtan fara Jtem skal han oc gøre eth mynt smaa heela [felskrivning för "hoola"] peninga mark vægin skal holla v lood j qwintin owan eller nidan vthen fara Oc vppa thennæ swmma mark vegna skal han skrooda iiij mark oc ij øre vthan fara Jtem skal han gøre twædelena aff ortuger aff viij peninga oc tredie delin aff halff ortuger om iiij peninga om arith Jtem skal han ey mere sla thenna första [felskrivning för "förscrifna"] smapeninga om areth än c mark vægna oc inthet meer Jtem skal han ey lengre förswara the peninga vthen ther han then skrooder oc mynther Jtem skal han ware frii oc qwitt för alla twll skatt oc aalagor i rikens stad Stockholm Jtem skal han oc för ingom til retta staa vthen för vor höffuitzman her Sten sture oc Rikesins rad i swerige oc hans tienare för ingen annan vthen hanom Jtem gør oc noget aawerkan med voldzwerke pa hanom eller hans tienara tha skal han haffua förbrwit liiff oc godz Jtem skal

han ij resor om aarith göra regenscap Jtem skal han inthet sølff smelta til peninga vthen the ære nær som vor höffuitzman oc rikens rad ther til sæther ..."

Av kontraktet lär vi oss följande:

1. Myntmästaren skulle göra en örtug om 8 penningar av 8-lödigt silver (dvs 500/1000, eftersom 16-lödigt är rent silver); toleransen var en kvintin över eller under föreskriften. Av marken skulle man "skrota 34 kast en penning mindre eller 2 penningar owan eller nedan utan fara". Ett kast är som bekant =4, vilket med avdrag för en penning ger 135 st örtugar ur varje mark silver med en tolerans till 133 eller 137. Med en vikt om 210 på marken ger detta en bruttovikt för örtugen om 1,56 g; eftersom den skulle innehålla 500/1000 oädel metall (skrot) blir finvikten (korn) 0,78 g silver.

2. Vidare inför kontraktet en ny nominal, $\frac{1}{2}$ örtug, som skulle svara mot 4 penningar. Den skulle blott vara 6-lödig (dvs hålla 375/1000 silver) och ur varje mark skulle erhållas 212 st ("skrota 50 och 3 kast 1 öre owan eller nedan utan fara"), vilket ger en bruttovikt om 0,99 g, eller finvikt om 0,37 g. Den hade med andra ord ett underskott på silver jämfört med örtugen på 0,04 g. Detta var ingalunda ovanligt vid denna tid; den sk slagskatten (statens inkomst på myntningen) var större ju lägre valör man präglade, eftersom framställningskostnaden

var högre. Det krävdes ju mera arbete för att göra 212 mynt än 135.

3. Till sist skulle myntmästaren också göra "små hola penningar", dvs brakteater med ett värde av 1 penning, och de skulle vara 5-lödiga. Av marken skulle man utmynta 672 st; varje penning skulle alltså väga 0,31 g och hålla 313/1000 silver, dvs en finvikt om knappt 0,10 g. Till skillnad från örtugarna fick penningarna behålla sin finvikt från 1449 års förordning (Sveriges äldsta bevarade) och hade därigenom sär eget nog ett silveröverskott. Detta justerades redan 1479 och inte 1497, som uppges i en del litteratur (även i mitt eget arbete från 1970), genom att penningen gjordes 4-lödig i ett nytt kontrakt med Hans Grawe i Stockholm. Detta observerades av Hans Hildebrand 1887, men har sedermera tydligen betraktats som en felskrivning, eftersom kontraktet med myntmästaren i Västerås Cornelis Jacobsson av år 1480 talar om 5-lödiga penningar. Detta kontrakt är emellertid av samma innehåll som avtalet med Hans Grawe i Stockholm 1478 — närmast en avskrift — och har förmodligen snart korrigerats. Alla dessa brakteater — med krönt huvud och med krönt A — är anonyma och skall ej närmare beröras här. Den intresserade hänvisas till Brita Malmers preliminära forskningsresultat 1977 (se nedan i litteraturlösteckningen).

Av 1478 års kontrakt framgår ytterligare, att myntmästaren skulle mynta $\frac{2}{3}$ som örtugar och $\frac{1}{3}$ som

halva örtugar; av penningar fick han endast slå 100 mark om året. Bevarade exemplar och senare klagomål tyder på, att denna bestämmelse inte följdes och att utmyntningen av ½-örtugar blev för stor. Myntmästaren var en förtroende man i hög ställning och kontraktet befriade honom från skatt och tull; den som förgrep sig på honom skulle förlora liv och gods. Själv kunde han bara dömas av riksförstämmanden och rådet. Samtidigt höll man honom under kontroll: redovisning två gånger om året och förbud att smälta silver till mynt utan översyn av en särskilt tillsatt person (ett vanligt förfarande vid denna tid). Trots detta gick det illa för Hans Grawe — 1483 fängslades han, anklagad för att inte ha följt kontraktet, och 1487 dog han i fängelse.

De första mynten med årtal

Utan att detta föreskrives i kontraktet kom året 1478 att innebära något helt nytt i svensk mynthistoria. En del örtugar och ½-örtugar från Stockholm bär nämligen årtal 1478; tidigare hade våra mynt genomgående saknat datering, liksom i det övriga medeltida Europa. Under 1400-talet började man här och där att sätta ut årtal och under 1500-talet blev det regel. Än så länge var det ett undantag; de samtida mynten från Västerås saknar årtal och det skulle dröja till 1512 och 1515, innan några präglingar åter är daterade. Först under Gustav Vasas regering (1521 - 60) har

de flesta mynten årtal. Alla forskare är eniga om, att mynten med 1478 inte anger präglingsåret, utan endast utsäger att de tillkommit enligt myntordningen av den 4 juli detta år. Hur länge man sedan slog sådana mynt kan inte sägas med säkerhet.

När landet var utan konung 1465-67 hade örtugarna i sin omskrift försetts med Erik den heliges namn, landets skyddspatron och "rex perpetuus" (evige konung). Karl Knutsson återkom 1467 som kung och mynten fick åter bära hans namn. Han avled 1470. Kristian I av Danmark och Norge, som redan regerat en tid i Sverige, var angelägen att återfå sin krona, men i stället valde rådet och ständerna en ung släkting till Karl Knutsson som riksförstämmande, Sten Sture den äldre. Han lät slå örtugar med det krönte kungahuvudet och inskriften SCS ERICVS REX på åtsidan, tre-kronors-sköld på stort kors på framsidan samt däromkring HONETA STOC-HO (mynt från Stockholm). Dessa är ganska sällsynta och avlöstes 1478 av de ovannämnda mynten med årtal. Sedan följer andra, som är odaterade. Inte något mynt från Herr Stens riksförstämmandetid bär hans namn, utan alla som slagits i Stockholm och Västerås anger helgonkonungen Erik som myntherre (de sällsynta hela och halva örtugarna från Åbo bär S:t Henriks namn).

Det har tidigare antagits, att alla typer och varianter med sådana inskrifter utan årtal 1478 tillkommit senare under Herr Stens regeringstid

(till 1497 samt 1501 - 1503), med undantag av den nämnda, odaterade örtugen 1470 - 77. Till Svante Nilsson (Natt och Dag), som var riksförstämmande 1504 - 12, har man förlagt de mynt som fortfarande har S:t Erik i omskriften, men ett Natt och Dag-vapen tillagt (Herr Sten tillhörde däremot ätten Sjöblad). Vidare har man trott, att samtliga mynt från Svantes son och efterträdare, Sten Sture den yngre, är att identifiera med dem som bär dennes namn, STEEN STVRE RITTER (med undantag av de sällsynta sk sturemarkerna 1512). Det stora fyndet från Västerås, som påträffades för några år sedan och som innehöll ej mindre än 16.000 hela och halva örtugar (förmodligen nedlagt 1521), har emellertid orsakat en revidering av hela sturetidens kronologi. Under ledning av Brita Malmer pågår vid Kungl Myntkabinetet i Stockholm det stora projektet *Sveriges Mynthistoria: Sturetiden*, som innebär en detaljerad granskning för publicering av detta och alla andra fynd från perioden samt alla större offentliga och privata samlingar. Genom studier av sk stämpelkopplingar, bitecken, bokstavstyper, vikt och halt mm har det blivit uppenbart, att mynt med SCS ERICVS REX och varianter därav (och utan Natt och Dagvapnet) slagits under alla tre riksförstämmandarna. Det betyder, att en hel mängd mynt (dock knappast helörtugar slagna i Stockholm) måste omattribueras, från Sten Sture den äldre till Svante Nilsson och dennes son, den yngre Herr Sten.

Myntbeskrivning

Örtugarna med 1478 är alla av en typ, men i fem varianter; halvörtugarna däremot är kända i två, den senare likaså i fem varianter. Årtal är alltid utsatt med arabiska siffror i den utformning dessa hade vid denna tid, på örtugen antingen som 1478 eller enbart [147]8, på ½-örtugen på fyra olika sätt, varom mera nedan. I äldre litteratur (bl a Hildebrand) har man trott sig kunna läsa siffran 0 efter 8:an, och av denna anledning konstruerat ett mynt från "1480", men T G Appellgren påpekade, att denna cirkel endast var ett bitecken, som avslutar omskriften. Man skall alltså läsa "[147]8". Följande mynt är kända:

A. Örtugar. Åtsida: SCS ERICVS REX omgivande ett krönt, framvänt kungahuvud.

Frånsida: NONETA STOCH IΛΛ8 (=1478), omgivande en trekronorssköld.

Följande varianter kan noteras:

1. Ett upprättstående S ovanför skölden.
2. Ett liggande S ovanför skölden.
3. Som nr 2, men av årtalet endast siffran 8 utsatt och av denna anledning i äldre kataloger felaktigt angiven som "1480". R.
4. Som nr 1 - 2, men utan S ovanför skölden (dvs med hela årtalet utsatt). R.
5. Som nr 4, men i likhet med nr 3 med endast siffran 8 i omskriften på åtsidan. R.

B. ½-örtugar.

Typ I. Åtsida: SCS ERICVS REX omgivande ett krönt kungahuvud.

Frånsida: MONETA STOCH Λ8 omgivande en öppen krona. R.

Typ II. Åtsida: Samma omskrift som typ I, omgivande bokstaven S.

Frånsida: Samma omskrift som typ I, omgivande en öppen krona.

Varianter:

1. I åtsidans omskrift halva årtalet IΛ (=17, felgravering för 14), i frånsidans den resterande delen Λ 8. R.
2. Som nr 1, men endast Λ 8 på frånsidan. R.
3. Som nr 2, men endast siffran 8 (=1478) på frånsidan (i likhet med örtugen med 8 i äldre litteratur felaktigt daterad "1480").
4. Som nr 2, men en hybrid med frånsidans inskrift på bägge sidor. Sannolikt endast känd i Kungl Myntkabinettet.
5. Som nr 1, men endast I Λ på åtsidan. Okänd i privat ägo.

Det skall avslutningsvis påpekas, att det krönte, framvända kungahuvudet, som helt saknar porträttkaraktär, infördes redan under Albrekt av Mecklenburg (ej på alla mynt) ca 1370 och sedan användes på Erik av Pommerns tidigaste stockholmstyp (början av 1400-talet); den ursprungliga förebilden var det symboliska kungahuvudet på de engelska sterlingarna, efter-

präglade på kontinenten. Denna populära framställning infördes också 1376 i Stockholms stads sigill (som från början haft ett annat utseende). Det är ganska antagligt, att den senare identifieringen av kungahuvudet i Stockholms vapen med S:t Erik haft sitt ursprung i att mynttypen med samma bild fick helgonkungens namn i omskriften på 1470-talet. S:t Erik var nämligen inte alls stadens främsta helgon.

Litteratur:

T G Appelgren: Förteckning öfver Antellska myntsamlingens i Helsingfors svenska mynt, I, Helsingfors 1908.

Hans Hildebrand: Sveriges medeltid I:2, Sthlm 1894 (även utg. sep. 1887, nytryck 1968).

Lars O. Lagerqvist: Svenska mynt under medeltid och vikingatid. ..., Sthlm 1970.

Densamme: Öre. *Kulturhistoriskt lexikon för nordisk medeltid XX*, Malmö 1976; Örtug. *Ibidem XXI* (under tryckning).

Jan Liedgren: Kontrakten med myntmästarna i Västerås 1480 - 1530. *Nordisk Numismatisk Arsskrift* 1965.

Densamme: Kontrakten med myntmästarna i Stockholm och Uppsala 1449 - 1527.

Nord. Num. Arsskrift 1967.

Densamme: Texterna om myntning i Hans Brask's kopiebok A 6. *Nord. Num. Arsskrift* 1969.

Brita Malmer: Svenska småmynt 1360 - 1520. *Nord. Num. Unions Medlemsblad* 1977:8.

Bengt Thordeman: Sveriges medeltidsmynt. *Nordisk Kultur* 29, Sthlm 1936.

K. - A. Wallroth: Sveriges mynt 1449 - 1917. *Numismatiska Meddelanden* 22, Sthlm 1918.

Märkligt myntfynd i Söderköping

Vid Norrtull i Söderköping påträffades i dec. 1977 en stor skatt av medeltida silvermynt, därtill en skadad guldring med en infattad sten. Enligt uppgift i tidningarna omfattar skatten ca 5.000 mynt, varav ca 2.000 sammansmälta i en klump. Uppgifterna om mynten är hittills magra; det sägs att de till 95 % består av tvåsidiga penningar, resten av brakteater med bokstaven S; den uppges vara krönt, samtidigt som man säger att skatten bör ha ned-

grävts under Magnus Erikssons regering på 1350-talet. Detta är en omöjlighet, eftersom denna långlivade grupp av mynt, såvitt vi vet, började präglas först efter Magnus' avsättning 1363; exakt när är okänt. Typen med okrönt S inom strierad ring dateras däremot till 1350-talet. Intressant är frågan om S står för Stockholm eller Söderköping eller båda. Man avvaktar med spänning närmare detaljer.

LLt

Köp detta underbara minne av den älskade CHARLIE CHAPLIN

**En konstmedalj skapad av en verkligt
skicklig porträttskulptör**

Vem vore mera värd att hedras med en fin porträttmedalj än Charlie Chaplin? Hans oförglömliga filmer har blivit ett stycke kulturhistoria. Kommer ni ihåg Lugna gatan, På rullskridskor, Guldfeber, Moderna tider och Rampljus, för att nämna några? Chaplin fick många efterföljare, men ingen har lyckats nå hans klass. Charlie Chaplin dog juldagen 1977, sörjd av en hel värld.

Ett mästerligt medaljporträtt

Den skickliga porträtt- och medaljskulptören Kari Rolfsen, Oslo, fick Sporrongs uppdrag att skapa minnesmedaljen över Chaplin. Det var en önskeuppgift, berättade hon. Hon har beundrat Chaplin sedan hon var liten flicka och detta har hjälpt henne få inspiration. Resultatet måste också sägas vara högklassigt. Se på hennes skulpturala tolkning av Chaplinfiguren.

Starkt begränsad världsupplaga

En medalj som denna kommer att förvärfvas av samlare och Chaplin-älskare över hela världen. Sporrongs strikta politik när det gäller begränsade upplagor står fast, varför endast 3.725 exemplar präglas. Medaljen kommer att presenteras för samlare i hela Norden, i USA, i England och i Schweiz. Den svenska publiken har dock företräde. Passa därför på nu. Upplagan väntas snabbt bli slutsåld.

Medaljfakta

Skulptör:	Kari Rolfsen, Oslo		
Utgivare:	AB Sporrong, Norrtälje		
Metaller:	Brons	Kontr. silver	18 k
Upplaga:	2000 ex	1500 ex	200
Storlek:	45 mm	45 mm	45 mm
Vikt/styck:	50 g	55 g	60 g
Pris/styck:	125:-	240:-	2.19

I priserna ingår moms, etui och portokostnad.
Leverans sker mot postförskott 4-6 veckor efter beställning.

Sänd in kupongen idag

Sporrongs växel öppen vardagar kl. 07.30-
Tel. 0176-12720

Kollektivt medlemskap i Svenska Numismatiska Föreningen

I MYNTKONTAKT 1977 nr 6, sid. 28, talade vi om, vilka förmåner det ger att vara medlem i Svenska Numismatiska Föreningen. Vi nämnde därvid, att även numismatiska föreningar, museer och liknande institutioner samt bolag kan bli medlemmar hos oss. Vi berättade också, att vi redan har flera föreningar och myntkabinett som medlemmar.

Många föreningar i olika delar av vårt land har sedan dess anmält sitt intresse för medlemskap i Svenska Numismatiska Föreningen. Vi vill därför här göra en sammanfattning av de regler, som gäller för medlemskap hos oss för föreningar och andra sammanslutningar (dvs. vad som brukar kallas för juridiska personer).

1. Inträdes- och årsavgift är densamma för alla medlemmar; en sammanslutning (juridisk person) kan emellertid *inte* bli ständig medlem.

2. Rösträtt med *en* röst för sammanslutningens huvudansvarige eller för en annan representant med fullmakt.

3. Svenska Numismatiska Föreningens skrifter och medaljer säljes till samma pris och till samma villkor till alla medlemmar. I regel ingen begränsning av antalet exemplar, som kan beställas.

4. Rätt att beställa samlarmynt från Sverige, Danmark, Finland och Norge. Viss begränsning av antalet set, som kan beställas. Porto och expeditonsavgift tillkommer. Se närmare notisen *Samlarmynt till Svenska Numismatiska Föreningens medlemmar* i detta nummer av MYNTKONTAKT, s 48.

5. Rätt för sammanslutningens huvudansvarige eller för en annan representant med fullmakt att delta i våra auktioner och att göra inköp där. *Ett* exemplar av auktionslistan erhålles kostnadsfritt. Ytterligare exemplar av auktionslistan kan beställas och översändes då av oss i en försändelse till beställaren mot trycknings- och portokostnad; vi förutsätter, att mottagaren ombesörjer, att dessa exemplar delas ut till intresserade.

6. Sammanslutning, som är medlem av Svenska Numismatiska Föreningen, erhåller *ett* exemplar av MYNTKONTAKT kostnadsfritt. Ytterligare exemplar av tidskriften kan beställas och översändes då i *ett* paket till beställaren. Vi förutsätter, att mottagaren ombesörjer, att dessa exemplar delas ut till intresserade. Vid kollektivprenumeration erhålles en rabatt.

7. Alla, som önskar ytterligare upplysning om individuellt eller kol-

lektivt medlemskap i Svenska Numismatiska Föreningen, är mycket välkomna med sina förfrågningar i brev till föreningens kansli, Östermalmsgatan 81, 114 50 Stockholm.

Kungl Myntkabinettet, Statens museum för mynt-, medalj- och penninghistoria

Narvavägen 13-17, 2 tr
Stockholm

(Buss nr 42, 44 och 69
till Historiska museerna,
tunnelbana till Karlaplan)

Utställningar: Svenska mynt
från 1000-talet till nutid,
Mynt från forna svenska
besittningar, Världens mynt
under 25 århundraden,
Sveriges medaljhistoria och
Medaljens konsthistoria

Museet:

Måndag - fredag 11 - 16
Lördag och söndag 12 - 17

Medaljer med Linnéporträtt

Av HENRIK KLACKENBERG

Innevarande år är det tvåhundra år sedan en av de internationellt mest kända svenskarna avled, nämligen *Carl von Linné*, 1707—1778.

Detta har Samfundet Kungl. Myntkabinetts Vänner beslutat att uppmärksamma genom att låta slå en medalj med Linnés porträtt. Konstnären bakom denna årets medalj är Olle Aldrin.

Samfundet har också beslutat att låta göra en inventering av det redan befintliga beståndet av Linnémedaljer. Förutom att alla de stora svenska samlingarna har blivit genomgångna, har även några kollektioner i London, British Museum's m. fl. blivit genomgångna. Detta har skett främst för att kontrollera det svenska materialets internationella representativitet.

Inventeringen har resulterat i en förteckning, som omfattar ett sjuttio-tal medaljer med en kronologisk spännvidd från 1746 till 1978 och en geografisk från Chicago till Helsingfors.

Förteckningen kommer tillsammans med en essä, "Linné i medaljkonsten", samt visst annat material att publiceras i en skrift utgiven av Samfundet Kungl. Myntkabinetts Vänner. Författare till essän är Allan Ellenius, professor i konstvetenskap vid Uppsala universitet.

Vi, som arbetar med skriften, hoppas att kunna nå kulturhistoriskt intresserade även utanför den numismatiska kretsen.

Två kända Linnémedaljer avbildas här bredvid. Den övre är Gustav Ljungbergers, präglad 1780 på initiativ av Gustav III. Den bär det mest kända Linnéporträttet inom den engelska medaljvärlden, vilket är en avbildning av en vaxpousse-ring utförd av Carl Fredrik Inlander 1773.

Den nedre är Eugène Dubois' medalj från 1818, som har motsvarande roll inom det franska området. Detta porträtt grundar sig på ett kopparstick graverat 1779 av den på sin tid mest framstående franske kopparstickaren Charles Clément Bervic. Detta är i sin tur en avbildning av Alexander Roslins välkända oljemålning från 1775.

Dessa bägge medaljporträtt av Carl von Linné förekommer med skiftande omskrifter och fränsidor i många olika kompositioner och varianter. Därmed utgör de också huvuddelen av det totala medaljbeståndet. *Henrik Klackenberg*

Ett fynd av svenska plåtmynt i Themsen

Av BERTEL TINGSTROM

Ett fynd av svenska plåtmynt gjordes under 1975 i Themsen i samband med upptäckten av ett skeppsvrak som ligger mycket svårt till för att en mera ingående undersökning skall kunna göras. Platsen har hemlighållits under ett par år för att icke locka privata skattsökare och i avvaktan på att området skulle fridlysas, vilket nu har skett.

Författaren kom in i ärendet genom att chefsarkeologen Sean Mc Graill vid National Maritime Museum i London ville göra vissa förfrågningar om kopparplåtarna och deras användning som mynt resp. vara. Vid ett besök på museet sommaren 1976 fick jag se fyndet och samtidigt ta del av utgrävningsarbetet.

Vraket ligger i Themsenmyning- en, relativt grunt vid ebb, men vid flod är vattnet i regel upprört och sikten i vattnet är då ungefär 2 cm! Fyndet är i förhållande till fartygets övriga last konfunderande, och det är något som så att säga icke stämmer.

Vad som hittills framkommit är följande:

De funna kopparplåtarna fördelar sig med följande årtal och antal

1716	1 st
1717	1 st
1720	2 st

1723	1 st
1742	1 st
1745	1 st
1748	12 st
1749	13 st
okänt årtal 2 st eller tillsammans 34 plåtar.	

Alla plåtarna är av valören 2 daler silvermynt och alla är lika stora, präglade enligt myntordningen av den 17 maj 1715. Medelvikten per plåt är sålunda 1.512 kg. Plåtarna var staplade bredvid varandra stående. Eftersom endast den övre delen av fartyget hittills har grävts fram, måste plåtarna ha varit lastade ganska högt uppe, på däck eller omedelbart därunder.

Den del av fartygets övre last som hittills har grävts fram och kunnat tidsbestämmas, är engelskt lergods. Dess tillverknings- och dateras till 1780-1815.

Vrakets längd kan uppskattas till 40 meter, antydande ett deplacement av ungefär 750 ton.

Nationaliteten är okänd. Avgångshamn och destination är okända.

Innan vi försöker uppställa några teorier, låt oss se på den svenska kopparexporten under den aktuella tiden (siffrorna från Eli Heckscher: Sveriges ekonomiska historia, II:1, s. 369).

Årsmedeltal pr femårsperiod i ton

	Produktion	Härav export- rades	Export av plåtmynt
1751 — 55	846	33,4%	88
56 — 60	832	44,0%	150
61 — 65	691	30,7%	—
66 — 70	739	53,2%	91
71 — 75	847	56,7%	33
76 — 80	936	59,0%	114
81 — 85	1.096	48,3%	51
86 — 90	1.209	58,4%	34
91 — 95	1.042	44,6%	29
96 — 1800	738	51,4%	48
1801 — 05	837	75,1%	—
06 — 10	797	58,1%	—
11 — 15	783	30,0%	—

Följande alternativ är möjliga:

1. Skeppet är svenskt.

a) Lasten bestod av koppar från Sverige, i form av kopparplåtar.

Det engelska lergodset anger tiden till 1780-1815.

Det hittills funna relativt ringa antalet plåtar säger ingenting om lasten i stort. Lastningen av plåtarna, stående bredvid varandra, är naturlig men säger icke om det finns fler.

Om plåtarna exporterats från Sverige, kan det antingen ha varit en privat export (med tillstånd) eller en export från Riksbanken.

Förekomsten i lasten av engelskt lergods förklarar icke härmed.

b) Kopparen exporterades från England.

För detta alternativ talar, att det i lasten ingick engelskt lergods. Det finns inget skäl, varför sådant skulle importeras till England. Dock skulle naturligtvis lergodset ha kunnat exporteras från England med kopparen redan ombord för leverans i annan hamn, med plåtarna ändå från Sverige.

Export till Sverige synes icke sannolik. Vi vet ännu inte, om plåtarna är en del av en kopparlast eller om de utgör en mindre del helt utan förbindelse med lasten i övrigt.

2. Skeppet är icke svenskt.

Vi skulle kunna uppge argumenten här ovan. Det är möjligt eller t o m troligt att skeppet icke var svenskt, när man i England föredrog att exportera engelska varor under engelsk flagg.

Slutsatser:

Slutmyntet anger, att fartyget icke kan ha gått under tidigare än 1749. Å andra sidan säger lergodset, att

tidigaste tidpunkt är omkring 1780 och senaste 1815. Tiden 1780-1800 är sålunda gemensam, enär svensk exportstatistik anger 1800 som senaste tidpunkt för export av plåtar.

Ur svensk synpunkt är fyndet mycket intressant. Vi vet att Riksbanken från 1700-talets mitt låg med en mycket stor behållning av plåtar. Anledningen härtill var, att det sedan 1743 rådde förbud mot export av plåtar. Riksbanken fick efter 1745 icke lämna ut annat än kopparskiljemynt eller, i brist på

kopparskiljemynt, plåtar av de minsta valörerna. 1766 beräknades, att det förråd av kopparplåtar, som låg i Riksbanken, var "det mesta, som ännu var kvar i riket". Banken började sälja sina plåtar i utlandet för att i stället få in silver. Även enskilda kunde få dispens från förbudet att exportera kopparplåtar. 1776-1800 exporterades 1.371 ton sådana.

Statens Sjöhistoriska Museum känner f n icke till något svenskt fartyg, som gått under på Themsen

vid den förmodade tidpunkten. Ytterligare arkivforskning kanske kan ge lösningen. Bästa svaret torde emellertid en fortsatt utgrävning av vraket ge, men om tidpunkten här för är ännu ingenting bestämt.

Plåtfynd på havsbotten, med eller utan förbindelse med känt vrak, uppgår icke ens till 20 st. Endast ett par av dessa ligger tidsmässigt i närheten av det nu beskrivna. Detta fynd belyser kanske förändringen av våra kopparplåtar från betalningsmedel till vara.

Sigismunds

1593

Av KENNETH JONSSON

I den myntsamling som Elias Brenner efterlämnade vid sin död 1717 ingick med all sannolikhet ett exemplar med den märkliga valören 3 öre och präglad under Sigismund 1593. 1721 såldes samlingen till den i Stockholm bosatte engelske affärsmannen Walter Grainger. När Keder 1728 i London publicerar en katalog över Graingers samling tas myntet upp på s. 47 och betecknas där med RR. Grainger avled året därpå och samlingen såldes sedan till den ryske fursten Dimidoff. Den andra upplagan av Brenners Thesaurus Nummorum Sueo-Gothicorum gavs ut 1731 av Keder och där tas 3 öret upp på s. 112 och med anmärkningen att det är det enda kända exemplaret.

I Berchs Beskrifning öfwer Swenska Mynt och Kongl. Skåde-Penningar, tryckt i Uppsala 1773, publiceras myntet åter på s. 72 nr 5 och med hänvisning till Brenner och Keder. Ett interfolierat exemplar av Berchs publikation i Kungl. Myntkabinetet har en av Fredrik Silverstolpe författad handskreven skildring av Riksbankens myntsamlings historia daterad 31 december 1796. Samtidigt har det noterats vilka av de mynt som Berch beskriver som då fanns i Riksbankens samling och 3 öret var då ett av dessa. Där finns även en anteckning, troligen av B.E. Hildebrand, att myntet lämnades till Kungl. Myntkabinetet 1872, där det fortfarande befinner sig.

Stiernstedt tar upp myntet till behandling på s. 76 i Numismatiska Meddelanden IV, 1877, och konstaterar: "Det torde således såsom otvifvelaktigt kunna antagas, att ifrågavarande treöre blifvit slaget i Marienburg och bör betraktas såsom ett bemålde myntmästares enskilda myntningsförsök, som dock aldrig kom till något vidare utförande, så mycket naturligare, som i Sverige aldrig blifvit hvarken förut eller derefter slaget något treöre, samt myntordningen af den 4 januari 1593 och 1 januari 1594 icke heller upptaga några treören till myntning."

Exemplaret är slutligen upptaget som nr 2 på s. 103 i H. Hildebrands Samling af svenska mynt i Riksbankens myntkabinet, Stockholm 1889, där en asterisk visar att det hör till de mynt i Riksbankens samling som 1872 skänkts till Kungl. Myntkabinetet.

Det här i förstoring avbildade myntet har således figurerat i litteraturen åtskilliga gånger, även om det inte illustrerats tidigare. Stiernstedt konstaterade mycket riktigt att

3 öre

tecknen vid årtalet är myntpersonallens märken: en ring för myntmästaren J. Göbel och en triangel för myntmästaren Gratiano Gonzalo, båda i Marienburg i Polen.

Kungens namn är på myntet förkortat SIGIS, dvs. utan ordningstal vilket är helt följdriktigt som svensk kung, medan hans polska mynt alltid är försedda med tillägget III. I titeln nämns i tur och ordning SVE. GO.VAN.ET.PO. REX. dvs. Sverige först och Polen sist, medan det omvända gäller för hans polska serier. På fränsidan förekommer endast svenska vapensköldar. Vad gäller valören har ju aldrig mynt i öresvalörer förekommit i Polen. Som Stiernstedt visat är emellertid inga 3 ören upptagna i myntordningarna från 1593 och 1594. Vikten är 2,34 g. och halten verkar vara hög, men eftersom ingen haltanalys är gjord

kan ingen siffra redovisas här. Valörsiffran III är med stor sannolikhet direkt tagen från det polska 3 groschen-mynt som använts som förebild, och har således ingenting med myntets nominal att göra eftersom det knappast heller varit avsett för cirkulation. Stiernstedt påpekar också att myntets hela utseende nära överensstämmer med Sigismunds polska 3 groschen, vilket också framgår vid en jämförelse med ett ex. som avbildas här i naturlig storlek. 3 öret har en diameter av 29 mm och är alltså större än förebilden.

Som slutsats kan vi konstatera att myntet präglats i Marienburg 1593 — i och för sig skulle de ansvariga myntmästarna kunnat ha rest till Sverige och slagit myntet där men det får anses som mindre troligt — men var avsett för Sverige, dock

utan att vara mer än ett prov på hur Sigismunds svenska mynt skulle kunna se ut, sett med polska ögon. Initiativet bör ha kommit från kungen och inte från myntmästarna själva. Valören 3 öre måste betecknas som helt fiktiv och tillkommen genom en kombination av en polsk valörsiffra och en svensk myntsort.

Foto: J. Tamsalu, Kungl. Myntkabinettet.

Samlarmynt till Svenska Numismatiska Föreningens medlemmar

Som bekant kan föreningens medlemmar sedan länge beställa samlarmynt genom vårt kansli, dvs reguljära årset av svenska, danska, finska och norska mynt; jubileumspräglingar offereras däremot vanligen separat mot förskottsbetalning.

Beställningar av samlarmynt måste ske *året innan*, eftersom vissa av myntverken/statsbankerna kräver förskottsbetalning. Svenska Numismatiska Föreningens samlarmyntspriser inkluderar därför vanlig bankränta för den tid Föreningen måste ligga ute med pengarna. Exempel: 1977 års danska myntset beställdes hösten 1976 (efterbeställ-

ning godtas ej av de danska myndigheterna!), betalades våren 1977, levererades till Svenska Numismatiska Föreningen sommaren 1977. Svenska myntset 1977 beställdes däremot senhösten 1977, levereras av Myntverket mot omedelbar betalning till Svenska Numismatiska Föreningen vintern 1978 och sänds ut av oss våren 1978 tillsammans med övriga 1977 års nordiska myntset.

Av praktiska skäl kan Svenska Numismatiska Föreningen nämligen inte leverera postförskotten till sina *individuella* medlemmar i omgångar, utan föregående års myntset för alla de nordiska länderna går ut samtidigt i maj/juni, varvid somliga då legat i mer än ett halvår.

Dessa blir därför något dyrare på grund av räntekostnaden.

Sammanlutning (juridisk person) som är medlem har möjlighet att beställa två set per land och individ inom sammanlutningen. Givetvis kan Svenska Numismatiska Föreningen, om så önskas, sända dessa partier när de kommer oss tillhanda, varvid räntekostnaden uteblir.

Svenska Numismatiska Föreningen hoppas, att det tydligt framgår, att kollektivbeställning av önskat antal samlarset för 1979 alltså måste ske *hösten 1978* och att *tidigast* kan levereras månadsckiftet augusti/september 1979 (danska myntset) eller senare, sist de svenska (vintern 1979).

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

är en sedan ett par år etablerad sammanlutning av mynthandlare, hitintills 18 företag i åtta olika städer i landet. Föreningen är ensam i sitt slag i Sverige. Samtliga är medlemmar i Svenska Numismatiska Föreningen och har skrivit under appropet mot myntförfalskningar. — Genom samarbete med de övriga medlemmarna vill varje mynthandlare förbättra och utöka sina tjänster.

De nuvarande medlemmarna är:

B. Ahlström Mynthandel AB

Mäster Samuelsgatan 11
103 85 Sthlm 7, tel. 08-10 10 10

Yngve Almer Mynthandel

Storgatan 49, Box 2068
700 02 Örebro, tel. 019-13 50 61

B. Björnssons Mynthandel

Kullagatan 56, 252 20 Helsingborg
tel. 042-14 12 11

Flodbergs Mynthandel

Stora Nygatan 17, 211 37 Malmö
tel. 040-12 99 30

Hirsch Mynthandel AB

Malmskillnadsgatan 29
111 57 Sthlm, tel. 08-11 05 56

Malmö Mynthandel AB

Kalendergatan 9, 211 35 Malmö
tel. 040-11 65 44

Mattssons Mynthandel

Kungsängsgatan 21 B
753 22 Uppsala, tel. 018-13 05 54

Norrtälje Mynthandel

Tullportsgatan 13, Box 4
761 00 Norrtälje, tel. 0176-168 26

Nordisk Varutjänst Nova

Södra Strandgatan 3, Box 40
701 02 Örebro, tel. 019-12 05 11

Myntaffären Numis

Vallgatan 1, Box 2332
403 15 Göteborg, tel. 031-13 33 45

Soj Mynt AB

Mäster Samuelsgatan 25
111 44 Sthlm, tel. 08-21 17 70

Svea Mynt & Frimärkshandel AB

Stureplan 4, Box 7232
103 84 Sthlm 7, tel. 08-10 03 85/95

Ulf Nordlinds Mynthandel AB

Nybrogatan 36, Box 5132
102 43 Sthlm, tel. 08-62 62 61

J. Pedersen Mynthandel

Skolgatan 24, 502 31 Borås
tel. 033-11 24 96

Peo Mynthandel AB

Drottninggatan 29, Box 16 245
103 25 Sthlm, tel. 08-21 12 10

Strandbergs Mynthandel AB

Mäster Samuelsgatan 25, Box 7003
103 81 Sthlm, tel. 08-21 42 65

Ticalen Mynthandel

Stureplatsen 3, 411 39 Göteborg
tel. 031-20 81 11

R. Uppgrens Mynthandel

Renstiernas Gata 29, Box 11 080
100 61 Sthlm, tel. 08-44 82 81

SVERIGES MYNTHANDLARES FÖRENING

Box 7183, S-103 85 Stockholm

FÖRENINGAR

GÄVLE. Sandviken-Gävle Myntklubb håller myntauktion i Gävle Folkets Hus lördagen den 18 februari kl. 12.00. Visning från kl. 11.00. Upplysningar lämnas av Hans Gertsson, Sandviken, tel. 026 - 27 00 19.

UPPSALA. Numismatiska Klubben sammanträder måndagen den 20 februari (stor auktion), måndagen den 20 mars (årsmöte, föredrag) och onsdagen den 26 april (auktion, föredrag); alla sammanträdena hålls kl. 19.30 i Skandia.

TÄLJE MYNTKLUBB

Mötesdagar:

16 mars., 13 apr. och 11 maj. Program: Förhandlingar, ev föredrag, auktion och bytesafton. Gratis kaffe. Lokal: Föreningsgården, Torekällberget, Södertälje. Intresserade är välkomna till träffarna. Upplysningar på tel. 0755 - 185 68.

SAMLARFÖRBUNDET NORDSTJÄRNAN, S:t Eriks myntsektion i Stockholm sammanträder Karlbergsvägen 32 A, torsdagen den 9 mars kl. 19,00: Ax. O. Larsson visar diabilder och kommenterar "All världens sedlar"; torsdagen den 6 april kl. 19,00: Ax. O. Larsson kåserar och visar diabilder av sina primitiva betalningsmedel, kuriosa och jordfynd; torsdagen den 11 maj kl. 19,00: Ax. O. Larsson visar diabilder ur sin motivsamlings om "Hela världens riksvapen".

Ordförande-konferens

I samband med föreningens årsmöte i Uppsala torsdagen den 1 juni i år (se s 27) hålles konferens med ordförandena i de numismatiska föreningar, som är medlemmar i Svenska Numismatiska Föreningen. Konferensens syfte är att stärka kontakten mellan Svenska Numismatiska Föreningen och de lokala numismatiska föreningarna.

Av ett meddelande på annat ställe i detta nummer av MYNTKONTAKT framgår vad ett kollektivt medlemskap i Svenska Numismatiska Föreningen har att ge din förening (se sid 42).

Numismatisk Ordens vårauktion

äger rum å Stadshotellet i Borås lördagen den 11 mars 1978.

Här nedan ett urval bland objekten.

Guldmynt: Adelfors 1/2 dukater 1741 och 1746,4 dukater 1837 och 1846, den senare med svaga spår av mont. å fråns.

Silvermynt: Daler 1542 01,16 öre 1543, mark och 1/2 mark Gustav Vasa. Mark 1561 i 1 + å01,4 mark blodsklipping i samma kval., rdr 1603 i 01,20 M 1606, kastmynt 1607, rdr 1641 i hög kval., mark 1641. Rdr 1654,8 M 1667 (Bruuns ex),4 och 2 M med bakv. siffror,2 M 1663 IFH,1M 1671 1 + å01. Så ett hopp över 8 M 1700, vackra 4,2 och 1 M Carl XII, Serafimerrdr 1748 i 01å0 (Ex S. Svensson 1966) 2 M 1737 i praktex, rdr 1756 01, vackra mynt Gustav III med rdr 1790 i 0 som topp. Bernadotte-tiden toppas av rdr Troyska ass år 1829.

Samlaren av Oscar II och Gustav V blir ej heller utan fina objekt.

Bronzmynt: Ett urval mynt Christina — Gustav V i god kvalitet.

De utländska mynten är begränsade till ett mindre antal från Norge.

Bland sedlarna märks ett ex av Fahnehjelm 16 sk 1790 i låg kval., provtryck Malmö Enskilda Bank 50 rdr och motsv. från Gotland 100 rdr.

Rikt illustrerad auktionskatalog utkommer omkring 20 februari.

Medlemmar i Numismatisk Orden erhåller den gratis liksom lista över uppnådda priser. **Medlemskap erhålls mot insändande av kr 10 till Numismatisk Orden, Skolg. 24, Borås. Postgiro 61 80 61 - 6.** Fråga efter Per eller Peter Osterlund.

FRÅGE-SPALTEN

Om du vill göra en fråga om ett mynt eller något annat föremål i din egen eller någon annans samling eller du vill diskutera någon uppgift i den numismatiska litteraturen, så skriv till MYNTKONTAKTS FRÅGESPALT.

Skicka gärna med ett tydligt foto av föremålet. Avritningar, blyerts-kalkeringar och sådant duger inte.

Men skicka inte in frågor rörande samlarvärdet på dina föremål. Frågor om värdet besvaras inte.

Skriv helst på maskin och bara på en sida av papperet. Underteckna med namn och adress; anonyma brev publiceras inte.

Suomalaiset lukijamme voivat, jos niin haluavat, kirjoittaa kysymyksensä suomeksi.
Me käänämme mielellämme kysymykset suomesta ruotsiksi.

Fråga:

Nödmyntserien 1715 - 1719 omfattar som bekant tio mynttyper: *Kronan*, *Publica Fide*, *Wett och Wapen*, *Flink och Färdig*, *Saturnus*, *Jupiter*, *Phoebus*, *Mars*, *Mercurius* och *Hoppet* (Tingström, s. 179; Ahlström - Almer - Hemmingsson, s. 183). Men jag har läst någonstans att det var på tal att ge ut flera nödmynt än dessa tio. Hur förhåller det sig med den saken? *Aron Ekman, Uppsala*

Svar:

Det är riktigt, att det mot slutet av Karl XII:s regering var på tal att ge ut flera nödmynt än de tio ovan nämnda. Jag har skrivit om dessa planerade men aldrig utgivna mynttecken i två uppsatser i *Nordisk Numismatisk Årsskrift* (1940, s. 61ff, och 1944, s. 225ff). Jag skall göra en kort sammanfattning av det jag har skrivit där. Till att börja med gavs det bara ut *ett* mynttecken om året: sålunda påbjöds den 14 - 25 mars 1715 *Kronan*, den 12 oktober

1716 *Publica Fide* och den 8 april 1717 *Wett och Wapen*. Den 6 januari 1718 påbjöds *Flink och Färdig*. Den 23 juni 1718 påbjöds på en gång *Saturnus*, *Jupiter*, *Phoebus*, *Mars* och *Mercurius*. (I stället för Phoebus och Saturnus hade upphandlingsdeputationen föreslagit namnen "planeten Sol" och "planeten Luna", men dessa namn gillades inte av kungen.)

Men ännu flera mynttecken var beramade. I brev till upphandlingsdeputationen den 4 september 1718 befallde kungen, att ytterligare fyra slags mynttecken skulle förfärdigas: de skulle heta *Alexander*, *Daedalus*, *Hercules* och *Theseus*. Den 8 november 1718 utfärdades ett formligt påbud om dessa fyra nya mynttecken. Ritningarna till dem var uppgjorda. Jag har kunnat publicera fyra serier avbildningar; en sådan serie, ur en avhandling från år 1734 av E. Thunius, återges här. Kammarkollegiet, som hade ansvaret för myntteckenspraglingen, vidtog åtgärder för att verkställa påbudet. Men den 13 januari 1719 lät Karl XII:s syster och efterträdare på tronen, Ulrika Eleonora den yngre, meddela att *Alexander*, *Da-*

Hirsch Mynthandel AB

Malmkillnadsgatan 29, 111 57 Stockholm
Telefon 08-11 05 56, 21 34 59

AUKTION 7

Den 1 april 1978. Katalogen utkommer 1 vecka i mars och kostar 25 kr inkl. porto.

Köp- och säljinformation i butiken

Ficktabeln 1978, Pris 9,75
Prislista 91, Jullistan, Pris 6,00

Nyinkommet material:
Stor sortering utländska mynt.

Önskas köpa:
Utländska guldmynt
särskilt ryska.
Sedlar, Gamla aktiebrev

dalus, Hercules och Theseus inte skulle slås; i stället påbjöds sedermera den 4 maj 1719 *Hoppet*, dock inte som mynttecken till 1 daler silvermynt utan som skiljemynt till 2 öre silvermynt.

Samma dag som påbudet om de fyra mynttecknen *Alexander, Daedalus, Hercules* och *Theseus* utfärdades, sålunda den 8 november 1718, avgick kungens befallning till upphandlingsdeputationen att låta förfärdiga ytterligare fyra slags mynttecken: de skulle heta *Hannibal, Scipio Africanus, Pompejus* och *Titus*. Någon ritning till dessa fyra mynttecken är inte känd. Någon åtgärd till följd av kungens befallning om dem torde inte ha blivit vidtagen.

Torgny Lindgren

1. Alexander
2. Daedalus
3. Hercules
4. Theseus

Vad vill du läsa om i Myntkontakt?

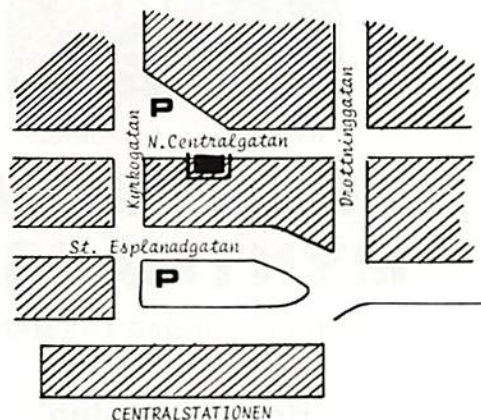
Vi vill gärna låta våra läsare i skilda delar av landet få komma till tals i MYNTKONTAKT.

Om du tycker att ett visst numismatiskt ämne bör behandlas i form av en artikel — eller kanske i en artikelserie — i MYNTKONTAKT, så skicka in ditt förslag till tidskriftens huvudredaktör Torgny Lindgren, S:t Olofsgatan 12, 752 21 UPPSALA.

Suomalaiset lukijamme voivat, jos niin haluavat, kirjoittaa ehdotuksensa suomeksi.

VI HAR FLYTTAT TILL

N. Centralgatan 4

PRISLISTA ÖVERSÄNDES GRATIS PÅ BEGÄRAN.

Öppettider t. v. 16.15—18.15

Lördagar 9—13

Tel: 026/12 82 25

GÄVLE MYNTHANDEL AB

Postadress: Box 6124 • 800 06 GÄVLE

Svensk lagstiftning . . .

Forts från sid 35

utan någon som helst anknytning till en känd fast fornlämning. Ett sådant fynd kallas med en ofta i dagligt tal, men ej i lagen, använd term *lösfynd*. Om föremålet kan misstänkas vara mer än ett hundra år gammalt och om det helt eller delvis är av guld, silver eller koppar eller om det har hittats i närheten av föremål av guld, silver eller koppar, då skall det tillfalla upphittaren, *men* han måste erbjuda det till staten för inlösen. Frågan om fyndet skall inlösas eller inte avgörs av riksantikvarieämbetet och statens historiska museer. Vid det sammanträde, där frågan om inlösen avgörs, diskuterar man olika skäl för och emot inlösen, och om man beslutar sig för att lösa in fyndet, bestämmer man samtidigt till vilket museum fyndet skall fördelas och dessutom avgör man hur stor ersättning upphittaren skall få. Lagen säger, att om föremålet är av guld eller silver skall ersättning utgå med belopp motsvarande metallvärdet efter vikt jämte en åttiondels förhöjning. Beträffande andra föremål ut-

går ersättning efter en bedömning av vad som kan anses skäligt. Dessutom kan riksantikvarieämbetet och statens historiska museer besluta om särskild hittelön utöver den nyss nämnda ersättningen.

För MYNTKONTAKTS läsare, som säkert är mest inresserade av myntfynd, kan nämnas att sedan början av 1960-talet hittelönen vid inlösen aldrig varit mindre än 100%. (Ett undantag var skatten vid Karolinska sjukhuset i Stockholm 1975, men där räknades vikten och hittelönen som om mynten varit helt och hållet av silver, trots att en stor del av dem bestod av inflationsmynt av koppar med tunn silverbeläggning.¹)

Den som skadar fast fornlämning kan dömas till fängelse i högst sex månader och att ersätta all kostnad, som föranleds av brottet. Samma straff drabbar den som underlåter att anmäla fornfynd eller döljer, skadar, avyttrar eller förvärvar föremål, som enligt fornminneslagstiftningen skall tillfalla eller hem-bjudas staten.

Denna långa genomgång av lagtexten har haft till syfte inte bara

att göra den känd, utan också att tjäna som bakgrund för några reflexioner om varför lagtexten lyder som den gör. Redan i 1 § sägs att lagen skall skydda "fasta fornlämningar, bevarande minnet av landets tidigare inbyggare". Arkeologiens uppgift är, att för oss nutidsmänniskor försöka klargöra våra förfäders historia, förstå deras kultur och den värld de levde i. Eftersom vi oftast saknar bevarade texter får vi försöka att genom utgrävningar studera deras efterlämnade tillhörigheter, deras bostäder och genom noggrant studium av olika kulturlager hjälpligt försöka bestämma deras plats i historien.

En arkeologisk utgrävning är, som det ofta har påpekats, en kvalificerad förstöring av vårt bevarade bevismaterial. Därför försöker man vid moderna utgrävningar vara så noggrann som möjligt, vilket bland annat innebär, att man även antecknar företeelser, som man inte genast har någon förklaring till, man tar mängder av fotografier, noterar färgskiftningar i jordlagren osv. Fynden markeras omsorgsfullt på ritningar och planer, allt för att man sedan skall kunna studera, vil-

ULF NORDLINDS MYNTHANDEL AB

Nybrogatan 36 • Box 5132, 102 43 Stockholm

Telefon 08-62 62 61

KÖPER • SÄLJER • VÄRDERAR
MYNT • SEDLAR • MEDALJER
ORDNAR

Numismatisk litteratur

Lagerkatalog utkommer två gånger årligen

Medlem av Sveriges Mynthandlars Förening

**FRI-
MYNT 78**
4-5 MARS
JÖNKÖPING

Sveriges första kombinerade

FRIMÄRKS & MYNTMÄSSA

LÖRDAG - SÖNDAG 4-5 MARS
KL. 10-18

Hotell Portalen
Jönköping

Arrangör

FÖRLAGS AB WARID

Box 29, 127 21 Skärholmen 08/740 00 20

ka föremål och fyndsammanhang, som utgör bevis för olika kulturer. Här kommer myntfynden in. Genom att ge akt på hur ett mynt ligger i förhållande till en raserad mur, en husgrund eller ett kyrkgolv kan man kanske tidsbestämma ett förut känt men osäkert daterat mynt.

Den, som bara gräver sig ner i jorden för att få fram t ex ett mynt, kan liknas vid en person, som sliter bort sidorna i en bok för att snabbt komma till sista sidan — han går miste om kunskaper, som finns att få på vägen och han förstör effektivt för andra att utnyttja denna möjlighet till ökad insikt om vår historia.

1) B Malmer, Om inlösen, hittelön och myntpris (1: Årsbok 1976 - 1977. Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer, Stockholm 1977, sid. 47-56).

Ett varningsord

Till ovanstående klagörande artikel av antikvarien vid Kungl Myntkabinettet Harald Nilsson vill

AUKTIONER

18 februari 1978. Svea Mynt & Frimärkshandel AB. Hotel Sheraton, Stockholm. (Se annons).

1-2 april 1978. Hirsch Mynthandel AB, Stockholm. (Se annons).

4-5 april 1978. Svenska Numismatiska Föreningen. Statens Historiska Museum, Stockholm. Rätt att delta äger medlemmar i förening ansluten till Nordisk Numismatisk Union samt till Svenska Numismatiska Föreningen kollektivt anslutna medlemmars representant.

MYNTKONTAKTS redaktion föga några varningens ord.

Arkeologer begagnar i våra dagar ofta *metalldetektorer* som tekniskt hjälpmedel vid utgrävningar. Metalldetektorer kan numera inköpas av vem som helst, men kom ihåg att de är farliga leksaker! Det är belagt med straff att gräva i fasta fornlämningar: där kan en person utan utbildning åstadkomma oersättliga skador. Men det kan man minsann också göra när det gäller skattfynd. Som Harald Nilsson har framhållit i sin artikel är det nöd-

vändigt att göra mycket noggranna anteckningar om alla fyndomständigheter. Genom fyndomständigheterna kan måhända ett mynt tidsbestämmas. Sådana anteckningar kan en "amatörarkeolog" inte göra. Därtill kommer, att exempelvis våra svenska medeltidsmynt är mycket små och ytterst bräckliga: de tål knappast att hanteras av personer utan utbildning på området.

Ge dig därför inte ut på jakt efter gamla mynt eller andra skatter med en metalldetektor!

Redaktionen

Uppgrens

MYNTHANDEL

Renstiernas Gata 29

UTDRAG UR PRISLISTA NR 6

sändes på begäran

1 Kr	1939	Spr. G	0	75:—
1 Kr	1941	Spegel	0	150:—
1 Kr	1941		0	75:—
1 Kr	1952		01	60:—
1 Kr	1953		0160	100:—
1 Kr	1957		0160	80:—
1 Kr	1966		0160	10:—
1 Kr	1968	Nickel	0	15:—
25 Öre	1940	Nickel	0	200:—
25 Öre	1940	Silver	0	50:—
25 Öre	1945	TS Praktex	0	95:—
25 Öre	1950		0	30:—
10 Öre	1940	Nickel	0	150:—
10 Öre	1940	Silver	0	50:—
10 Öre	1952		0	50:—
10 Öre	1958		0	30:—
10 Öre	1959		0	30:—
10 Öre	1962	Nickel	0	40:—
10 Öre	1963		0	15:—
10 Öre	1965		0	10:—

Box 11080, 100 61 Stockholm
Telefon 08 - 44 82 81

Jubileumsmynt för Världsmästerskapen på skidor 78

Finland 25 Markkaa 1978,
37 mm, 500/1000 silver, 26,3 g,
uppl. 500,000.

Myntet slutsålt på utgivningsdagen i Finland. Vår tillgång begränsad.

Pris inkl. moms 65:—

NORRTÄLJE MYNTHANDEL

Box 4, 761 00 Norrtälje
Tel. 0176-168 26

RECENSIONER

Nordisk Numismatisk Årsskrift 1975 - 1976, Oslo 1977. Redaktion: Bjørn R. Rønning och Kolbjørn Skaare, Oslo Universitets Myntkabinett. Utgiven av Nordisk Numismatisk Union genom Universitetsforlaget, Oslo. Pris ca 70 sv kr + porto (för medlemmar 35 sv kr + porto).

Årsskriften omfattar 261 sidor och har ett omväxlande innehåll. Förutom de fyra nordiska myntkabinettens årsberättelser för 1974 och 1975 omfattar den sju artiklar, avhandlande följande ämnen: grekiska silvermynt i en norsk privatsamling (Jan H. Nordbø); vissa geografiskt och tidsmässigt svårbestämda egyptiska mynt (Otto Mørkholm); keltiska mynt i Finlands Nationalmuseums Myntkabinett (Derek F. Allen); det vikingatida skattfyndet från Smis i Tingstäde, Gotland (Kenneth Jonsson); Birger Magnussons tvåsidiga mynt 1290-1319, med detaljerad katalog (Ken-

neth Jonsson); två omdiskuterade svenska eller norska myntgrupper, den ena den sk drottning Margaretas blygdenning (Bengt Hemmingson); danska och norska 1600-talsmynt funna i Polen och Sovjetunionen (Andrzej Mikolajczyk).

LLI

Numismatisk Rapport. Meddelelser fra Dansk Numismatisk Forening. 1. årgang 1978. Nummer 1.

Fr o m innevarande år kommer Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad ut med sex i stället för som tidigare med tio nummer per år. Dansk Numismatisk Forening beslöt vid årsmöte den 7 december 1977 att under de månader, då NNUM inte kommer ut, ge ut ett eget medlemsblad. Det har fått namnet *Numismatisk Rapport* och har samma format som NNUM, nämligen A 5. Tidskriftens första nummer innehåller en presentation

med porträtt av föreningens styrelse (se MYNTKONTAKT 1977 nr 8, s. 24) och en utförlig redogörelse för föreningens nyssnämnda årsmöte. Ordföranden Peter Hammerich — som tillika är tidskriftens redaktör och ansvarige utgivare — säger i sitt förord, att *Numismatisk Rapport* skall skrivas "för den engagerade amatör, der kræver mere end overfladisk viden". Det är en utmärkt målsättning! MYNTKONTAKT riktar sig som bekant också till intresserade amatörer, som kräver någonting mera än bara ytliga kunskaper. I tidskriftens första nummer finns en väldokumenterad och elegant studie av Jørgen Steen Jensen om numismatiska fynd på Grönland under Hans Egedes tid där 1721 - 1728 (tidigare publicerad i Norsk Numismatisk Forenings meddelanden). *Numismatisk Rapport* innehåller också många mynt-handlarannonser.

Tidskriften skall komma ut med 4 nummer under 1978 och kostar 30 danska kronor för den, som inte är medlem av Dansk Numismatisk Forening.

T. L.

TB MYNT HB

U. Thimberg R. Berglund
Prislista nr 7 sändes gratis
på begäran

KÖPER BYTER SÄLJER

MYNT & TILLBEHÖR
LITTERATUR

Erstagatan 14
116 36 Stockholm
Tel. 08 - 41 01 33

Öppethållande:
Vard. 10-18
Lörd. 10-13

BILLIGA SEDLAR

100 kr	0	01	1+	1
1947		195	175	
1948				155
1950		185		
1953		185		150
1954			155	
1955		165		
1956		165		
1957		165	145	
1958			155	
1959			145	
1960	250	165		
1961		155		
1963		145		
50 kr				
1947				85
1948		160	115	85
1950				75
1953		150		
1955		125	85	
1958		115		
1960		95		
10 kr				
1941			135	85
1943		85	45	
1944		65		25
1945		80		25
1946		235	155	65
1947		45	35	20

Myntet i Malmö

St. Nygat. 17, 211 37 Malmö
Telefon 040-12 99 30

MYNT & MEDALJER

Sveavägen 96
Fack, S-104 32 Stockholm 19
T-Rådmanngatan
(uppgång Handelshögskolan)
Telefon 08-34 34 23

Köper • Byter
Säljer • Värderar
Kommissionsuppdrag

Mynt • Sedlar
Medaljer • Tillbehör
Numismatisk litteratur

Öppet: vard. 11-18, lörd. 9-14

Sven Svenssons donation . . .

Forts från sid 31

nettet, fil dr Nils Ludvig Rasmuson, ordförande och självskrivna ledamot; riksantikvarien fil dr Gösta Selling, av Vitterhetsakademien utsedd ledamot, samt de tre av Svenska Numismatiska Föreningen utsedda, nämligen jur dr Bertil af Klercker (vald till vice ordförande), advokat Ernst Nathorst-Böös (vald till kassaförvaltare) och museilektor Lars O Lagerqvist (vald till sekreterare). Revisorer och revisors-suppleanter hade också utsetts. Stiftelsen övertog nu de medel, som under namn av Sven Svenssons fond tidigare förvaltats av Svenska Numismatiska Föreningen, samt kontinuerligt alla genom försäljning inflytande medel. Den antog namnet *Sven Svenssons stiftelse för numismatik*. Vid årsskiftet 1977 - 78 uppgick dess kapital till 3,79 milj kr.

Vid ett senare sammanträde 1964 beslöt styrelsen att förtydliga stadgarna på en punkt, nämligen vad beträffar inköp av föremål till Kungl Myntkabinettet. Det bestämdes, att vad angår mynt, sedlar, medaljer etc endast sådana skall förvärfvas och överlämnas, som kan anses ligga inom Sven Svenssons samlingsområden (i huvudsak de nordiska länderna med besittningar samt Baltikum). Böcker, instrument och annan utrustning skall också kunna inköpas för Kungl Myntkabinettets räkning; beträffande kontorsutrustning förblir den dock stiftelsens egendom.

Under de gångna åren har mycket väsentliga förvärv kunnat göras, varom kan läsas i årsberättelserna från stiftelsen, tryckta i Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad. Dessutom har trycknings-, forsknings- och resebidrag

utgått till såväl institutioner som enskilda.

Att Svenska Numismatiska Föreningen enligt Kungl Maj:ts ovan nämnda brev av den 11 juli 1963 har majoritet i styrelsen för Sven Svenssons stiftelse är naturligt med hänsyn till att Svenssons samlingar på sin tid donerades till föreningen. Av Kungl Maj:ts brev framgår, att stiftelsen är självständig — den äges sålunda inte av föreningen — men ställd under tillsyn av Vitterhetsakademien, som därför har tillgång till stiftelsens alla protokoll, årsberättelser o dyl. Stiftelsen befattar sig med inflytande penningmedels förvaltning och användning men däremot inte med försäljning av objekt ur Svenssons samlingar: det gör Svenska Numismatiska Föreningen, som är ägare av samlingarna. Först vid objektens försäljning överförs inflytande penningmedel till stiftelsen. Kapitalet ligger i notariatförvar i bank, investerat på olika sätt.

Ansökningar från institutioner, föreningar och enskilda om anslag ur stiftelsens medel skall ställas till Sven Svenssons Stiftelse för numismatik, Box 5405, 114 84 Stockholm. En utförlig redogörelse för hur anslaget skall användas måste ingå. Som av Kungl Maj:ts brev framgår måste det — utom när det gäller förvärv av föremål för Kungl Myntkabinettet — vara fråga om svensk numismatisk forskning. Styrelsen har i detta innefattat resebidrag till personer, som i Sverige eller utomlands undersökt samlingar av svenska objekt för vetenskaplig katalogisering eller besökt vetenskapliga kongresser av intresse för svensk forskning på det numismatiskt-penninghistoriska området.

Däremot måste det anses ligga helt utanför syftet med Sven Svenssons Stiftelse för numismatik att

lämna något som helst understöd vare sig till Svenska Numismatiska Föreningen eller till någon annan sammanslutning för annat ändamål än utgivandet av vetenskapliga numismatiska skrifter.

Styrelsen utgöres våren 1978 av följande personer: museidirektören och chefen för Kungl Myntkabinettet docent Brita Malmer (självskrivna ordförande) med förste antikvarien Ulla Westermark som suppleant; professor Erik Lönnroth, Göteborg, med professor Sven A. Nilsson, Uppsala, som suppleant, utsedda av Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien; tre ledamöter med personliga suppleanter, valda på vardera tre år av Svenska Numismatiska Föreningen, nämligen jur dr Bertil af Klercker (vice ordförande) med antikvarie Tamás Sárkány som suppleant, direktör Bertel Tingström (kassaförvaltare) med kamrer Göran Bergensträhle som suppleant och fil lic Lars O Lagerqvist med herr Bengt Hemmingsson som suppleant. Den av Vitterhetsakademien utsedde revisorn är byråchefen Karl-Erik Högner och den av föreningen utsedde är auktoriserade revisorn Adam Amilon, Bohlins revisionsbyrå. Sedan hr Lagerqvist vid årsskiftet 1977 - 78 av sagt sig befattningen som sekreterare har stiftelsens styrelse beslutat att till efterträdare utse fil kand Kenneth Jonsson, som emellertid ej ersätter Lagerqvist som styrelseledamot.

Rättelse

I MYNTKONTAKT 1977:10, s. 30, berättas om en grundstensläggning år 1801 i *Kräxhults* kyrka. Det skall stå *Kräxhults* (eller med modern stavning: Kråkshults) kyrka.

Medaljbilder på Samlartallriker

Med av Kungl. Myntverket lämnat tillstånd att ur A. T. A. s bildarkiv hämta bildmaterial av medaljer framställdes 1973 - 76 väggtallriker i blått på vitt porslin. Den vackra serien omfattar de 7 Bernadotterna K XIV J - C XVI G. Uppl. numr.: Nr 1 1500, nr 2-7 1800 st. Erbj. nr 1 325:—, ett par kpl serier å 765:—. 1973, minnestallrik, Svenska Kronmyntet 1873 - 1973 100 år. Numr. 65:—.

L. T. LJUNGBERG

Box 37, 301 02 Halmstad

KÖPER - SÄLJER BYTER

Gratis prislista
Mynt, sedlar, tillbehör

Postorderfirma
ARNE E. HEDLUND

Box 3144, 162 03 Vällingby
Tel. 08 - 89 52 01
Vard. 18 - 20, lörd. 10 - 17

Adressändring!

Använd postens adressändringsblankett, som du sänder till:

MYNTKONTAKT
Prenumerationsavd.
Essingestråket 27
112 66 STOCKHOLM

MYNTAUKTION

18 FEBRUARI

Välkomna till vår auktion
på Hotel Sheraton i Stockholm.
Visning i vår butik den 16 och 17 februari
mellan 15.00-19.00.

FRIMÄRKS-AUKTION

19 FEBRUARI

Auktionen är på Hotel Sheraton,
Stockholm.

Visning 10-16 februari
mellan 09.30-18.00 i våra lokaler.

*Den svenska rariteten
TRETTIO i stället för TJUGO (1879).
SFF nr: 33 I.*

Skicka in namn och adress
till oss och tala om vilken
katalog ni vill ha så sänder vi
den snarast.

SVEA

MYNT & FRIMÄRKSHANDEL AB

STUREPLAN 4 · BOX 7232, S-103 84 STOCKHOLM, SWEDEN

TELEFON 08-10 03 85, 10 03 95

BANK: SVENSKA HANDELSBANKEN

